

handboek | verantwoording cultuursubsidies fondsen

Bijlage bij de ministeriële regeling van
27 juli 2001, nr. WJZ/2001/27618(8114),
houdende de wijziging van de Regeling subsidies
en uitkeringen cultuuruitingen

Ministerie van Onderwijs
Cultuur en Wetenschappen
Zoetermeer, augustus 2001

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Aanpassingen en vernieuwingen	5
Toepasselijkheid Burgerlijk Wetboek	6
Doel en aanpak inrichtingseisen	6
Leeswijzer	7
1. Bestuursverslag	9
2. Jaarrekening	11
2.1 Balans met toelichting	13
2.2 Functionele exploitatierekening met toelichting	15
2.3 Kasstroomoverzicht	18
3. Overige gegevens	19
3.1 Accountantsverklaring	19
3.2 Gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen	19

4. Additioneel te verstrekken gegevens	21
4.1 Aanvullende toelichting op afwijkingen van meer dan 5%	21
4.2 Overzicht van sponsorbijdragen en overige bijdragen	21
4.3. Kwantitatieve gegevens	22
Begrippenlijst	23
Model I: Balans	26
Model II: Functionele exploitatierekening	30
Model III: Specificatie functionele exploitatierekening	31
Model IV: Kasstroomoverzicht	32
Bijlagen	
1 Overzicht van de fondsen waarop het Handboek van toepassing is	35
2 Burgerlijk Wetboek, Boek 2 (Rechtspersonen), Titel 9 (Jaarrekening en jaarverslag), afdelingen 2-10 en 13	37
3 Controleprotocol en Model accountantsverklaring	55

Inleiding

Het *Handboek verantwoording cultuursubsidies* (het Handboek) is bedoeld voor rechtspersonen (binnen deze context zijn dat fondsen) die krachtens de *Wet op het specifiek cultuurbeleid* een meerjarige subsidie ontvangen. De fondsen moeten over de besteding van deze subsidie verantwoording afleggen. Dit gebeurt over ieder boekjaar waarvoor subsidie is verleend en heeft de vorm van een jaarrekening (incl. kwantitatieve gegevens), een bestuursverslag en een activiteitenverslag. De verantwoording dient binnen vier maanden na afsluiting van elk boekjaar te worden ingediend. Het Handboek geeft een overzicht van de eisen die worden gesteld aan de verantwoording. Het Handboek gaat in op het bestuursverslag, de jaarrekening, de accountantsverklaring en een aantal aanvullende gegevens. Het heeft geen betrekking op het activiteitenverslag. De eisen vloeien voort uit het *Bekostigingsbesluit cultuuruitingen* (Bekostigingsbesluit) en de *Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen* (Regeling).

Aanpassingen en vernieuwingen

Het Handboek uit 1997 is naar aanleiding van de Cultuurnota 2001-2004 op een aantal punten aangepast.

De belangrijkste wijziging betreft de wijze waarop de fondsen de door hen verleende subsidies moeten verantwoorden. Met ingang van de verantwoording over 2001 moeten de fondsen de subsidies die zij verlenen in hun geheel verantwoorden ten laste van het jaar waarin de subsidieverlening heeft plaatsgevonden, ongeacht het jaar waarin het fonds de subsidie daadwerkelijk ter beschikking stelt aan de betrokken subsidieontvanger. Daarnaast zijn de *individuele* specificaties van de functionele exploitatierekening en de voorgeschreven modellen voor kwantitatieve gegevens per fonds vervallen. De reden hiervoor is de grote verscheidenheid aan subsidie-instrumenten en de beperkte onderlinge vergelijkbaarheid. Hiervoor in de plaats wordt de fondsen de ruimte geboden om aan de hand van het meest actuele bestand aan eigen subsidieregelingen en -instrumenten een overzicht te geven van de activiteiten in het verslagjaar. Ten slotte wordt u gevraagd om meer aandacht te besteden aan de verantwoording van uw beleggingsbeleid en liquiditeitenbeheer.

Het Handboek heeft betrekking op de verantwoordingen met ingang van het verslagjaar 2001.

Vanaf 1 januari 2002 verdwijnt de Nederlandse gulden en wordt de euro ingevoerd. Verantwoordingen over het jaar 2001 en latere jaren moeten derhalve in euro's luiden. De cijfermatige voorbeelden in dit Handboek zijn opgesteld in euro's. De aangegeven cijfermatige grenzen in dit deel van het Handboek luiden in euro's (voor het jaar 2002 en latere jaren) en in Nederlandse guldens (voor het jaar 2001).

Voor *Instellingen*, een samenvoeging van de delen *Instituten, Algemeen, Orkesten en Muziekgezelschappen en (Muziek-)theater en dansgezelschappen* is het Handboek reeds geactualiseerd. Ook het deel *Musea* zal worden geactualiseerd. Dit blijven afzonderlijke delen.

Toepasselijkheid Burgerlijk Wetboek

Krachtens artikel 35 (eerste lid) van het Bekostigingsbesluit, is Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW 2 Titel 9) overeenkomstig van toepassing op deze verantwoording, met dien verstande dat de winst- en verliesrekening vervangen wordt door een exploitatierekening. Op deze exploitatierekening zijn de bepalingen van BW 2 Titel 9 over de winst- en verliesrekening overeenkomstig van toepassing. De eisen die het Handboek stelt aan indeling en detaillering van de jaarrekening sluiten aan bij de inrichtingseisen zoals opgenomen in BW 2 Titel 9.

Artikel 35, tweede lid, van het Bekostigingsbesluit, laat aan de minister ruimte om bepalingen van BW 2 Titel 9 of onderdelen daarvan niet van toepassing te laten zijn op bepaalde instellingen of categorieën van instellingen. De afdelingen 1, 7, 11, 12, 14 en 15 van BW 2 Titel 9 zijn niet van toepassing. De toepasselijke afdelingen van het BW zijn opgenomen in bijlage 2.

In dit Handboek wordt artikel 35 van het Bekostigingsbesluit nader uitgewerkt. Dit gebeurt mede aan de hand van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Toekomstige wijzigingen in de toepasselijke afdelingen van het Burgerlijk Wetboek *Boek 2, Titel 9* zijn uiteraard van toepassing op de verantwoordingen die in dit Handboek zijn voorgeschreven.

Doel en aanpak inrichtingseisen

De verantwoordingen (jaarrekening, bestuursverslag en activiteitenverslag) spelen voor de minister van OCenW een belangrijke rol tijdens de voorbereiding en verantwoording van de begroting in de Tweede Kamer. De Tweede Kamer vindt het steeds belangrijker dat er inzicht wordt gegeven in de realisatie van gestelde beleidsdoelen. De prestaties van gesubsidieerde instellingen spelen daarbij een cruciale rol.

Voor de informatieverstrekking aan het parlement worden *kengetallen* gepresenteerd over de instellingen die de minister van OCenW subsidieert. Daarvoor zijn niet alleen financiële gegevens nodig, maar ook kwantitatieve gegevens. In het Handboek leest u welke eisen worden gesteld aan uw verantwoording van deze gegevens.

De *inrichtingseisen* zijn bedoeld om de recht- en doelmatigheid van verleende subsidies beter te kunnen beoordelen. De eisen zijn voor alle instellingen gelijk, zodat alle cultuursubsidies eenduidig kunnen worden beoordeeld. Soms is het echter nodig bij de uitwerking te letten op de specifieke omstandigheden van bepaalde fondsen.

Leeswijzer

Dit Handboek is als volgt ingedeeld.

- In *hoofdstuk 1* vindt u de eisen waaraan uw bestuursverslag moet voldoen.
- In *hoofdstuk 2* vindt u een overzicht van en een toelichting op de voorschriften voor uw jaarrekening.
- *Hoofdstuk 3* bevat de wettelijke eisen voor de accountantsverklaring (zie bijlage 3) en een aanwijzing voor gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen.
- *Hoofdstuk 4* geeft een overzicht van de gegevens die aan de minister moeten worden geleverd in aanvulling op de wettelijke eisen die aan de jaarrekening en het bestuursverslag worden gesteld (*BW 2 Titel 9*). Het gaat hier om een toelichting op afwijkingen, een overzicht van sponsorbijdragen en overige bijdragen, en de kwantitatieve gegevens.

Tot slot zijn in het Handboek vier modellen opgenomen. Het betreft modellen voor:

- de balans (model I)
- de functionele exploitatierekening (model II)
- de specificatie van de functionele exploitatierekening (model III)
- het kasstroomoverzicht (model IV)

Werkwijze

Het is de bedoeling dat u in uw verantwoording zoveel mogelijk aansluit bij de modellen in dit Handboek. Hanteer de in de modellen gebruikte termen. Neem alleen die delen op die van toepassing zijn op uw verantwoording. Sluit bij de specificatie van posten in de balans en de exploitatierekeningen aan bij de termen en voorbeelden die in het Handboek zijn genoemd. Specificeer of detailleer nader wanneer de inzichtelijkheid van uw verantwoording dit nodig maakt. Bij vragen en/of onduidelijkheden kunt u contact opnemen met het Ministerie van OCenW.

Tekens en typografie

In het handboek worden de volgende tekens en typografie gebruikt:

- Alle door u te verrichten acties zijn voorzien van een '●'.
- Meestal is een actie uitgewerkt in een aantal stappen; deze zijn voorzien van een '○'.
- * Begrippen met een '*', worden in de Begrippenlijst voorzien van een definitie.

Toelichtingen, detailleringen, uitzonderingen etc. staan in een klein lettertype.

Uitzonderingen worden vooraf gegaan door N.B.

Bestuursverslag*

De jaarlijkse verantwoording bestaat uit ten minste het *bestuursverslag* en de *jaarrekening**. Het bestuursverslag moet niet worden verward met het *activiteitenverslag**, bedoeld in *artikel 24, eerste lid, van het Bekostigingsbesluit*, en kan daarvoor niet in de plaats worden gesteld. Het activiteitenverslag maakt geen onderdeel uit van de jaarrekening die door de accountant gecontroleerd wordt. Het bestuursverslag mag niet in strijd zijn met de jaarrekening.

Werkwijze

- Geef in het bestuursverslag een korte reflectie op het behaalde resultaat in relatie tot de begroting en tot de resultaten uit het verleden. Maak daarnaast een inschatting van de invloed van dit resultaat op het toekomstige (financiële) beleid. Laat zien welke ontwikkelingen en/of veranderingen (binnen of buiten uw instelling) een wezenlijke invloed hebben gehad of zullen hebben op de activiteiten van uw organisatie. Specificeer dit in aantal, aard of kwaliteit. Besteed ook aandacht aan de investeringen, de financiering en de personeelsbezetting. Vermeld hoe de verwachtingen zijn beïnvloed door bijzondere gebeurtenissen waarmee in de jaarrekening geen rekening hoeft te worden gehouden.
- Het is de bedoeling dat u uw activiteiten zoveel mogelijk specificeert. U kunt hierbij de aanwijzingen uit paragraaf 4.3 gebruiken.
- Ga in hoofdlijnen in op de doelstellingen zoals gesteld in het beleidsplan en het activiteitenplan voor het desbetreffende jaar en vermeld in welke mate deze zijn gerealiseerd.
- Geef aan op welke manier de prestaties in het verslagjaar hebben bijgedragen aan de verwezenlijking van de prioriteiten in de cultuurnota en de specifieke subsidieverplichtingen in de meerjarenbeschikking.
- Vermeld de bestuurssamenstelling per 31-12 van het verslagjaar, inclusief de mutaties in het jaar en het geldende rooster van aftreden. Geef aan in welke mate de bestuurssamenstelling per 31-12 van het verslagjaar voldoet aan het

beoogde evenwicht in relatie tot de aspecten leeftijd, sekse en culturele diversiteit.

- Verantwoord uw liquiditeitenbeheer: specificeer naar aandelen, obligaties, deposito's en overig. Geef daarbij aan in welke mate er risico's zijn verbonden aan de vorm van belenen of beleggen die u hebt gekozen. Ten aanzien van uw beleggingsbeleid kan de minister nadere richtlijnen stellen.

2

Jaarrekening*

De gehanteerde grondslagen voor o.a. waardering en resultaatbepaling neemt u expliciet op in de toelichting op uw jaarrekening.

2.1 Balans met toelichting

2.1.1 Algemeen

- Sluit bij het opstellen van de balans aan bij model I. U hoeft daarbij alleen de posten op te voeren die voor u van toepassing zijn.
- Volg bij de waarderingsgrondslagen de specifieke voorschriften (in aanvulling op de bepalingen in BW 2 Titel 9) voor vaste activa (2.1.2), vlottende activa (2.1.3), eigen vermogen (2.1.4), voorzieningen (2.1.5), subsidieverplichtingen (2.1.6) en niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen (2.1.7).

2.1.2 Vaste activa

Vaste activa kunnen worden verkregen uit eigen middelen of uit middelen van derden, die door middel van sponsoring of schenking daartoe zijn gegeven. We spreken daarom van vaste activa verkregen uit eigen middelen en vaste activa verkregen uit sponsoring* en bijdragen 'om niet*.

- Vaste activa verkregen uit eigen middelen
 - Waardeer volgens onderstaande percentages, op basis van historische kosten en onder aftrek van de lineair berekende afschrijvingen:

Gebouwen en terreinen

terreinen en ondergrond van gebouwen:	geen afschrijving
bedrijfsgebouwen:	2 1/2 %
verbouwingskosten:	10 %

Inventaris en inrichting

automatiseringsapparatuur en software:	33 1/3%
kantoorapparatuur:	20%
kantoormeubilair:	10%
overige inventaris:	10%

Andere vaste bedrijfsmiddelen

transportmiddelen:	20%
technische installaties:	10%

N.B. Overgangsregeling

Deze afschrijvingspercentages zijn van toepassing op investeringen in materiële vaste activa, die na 1 januari 2001 gepleegd zijn. U kunt de op 1 januari 2001 aanwezige materiële vaste activa afschrijven op basis van de percentages en/of afschrijvingsmethodiek die u tot dan toe hanteerde. Indien u geen gebruik maakt van deze overgangsregeling en deze activa afschrijft op basis van de hiervoor beschreven percentages, past u geen correctie toe op de per 1 januari 2001 aanwezige materiële vaste activa.

- Indien de verzekerde waarde van de categorieën materiële vaste activa sterk afwijkt van de boekwaarde vermeldt u deze in de toelichting.
- Corrigeer niet op eerder toegepaste herwaarderingen. U kunt na 1 januari 2001 geconstateerde waardeverminderingen in mindering brengen totdat het bedrag van de oorspronkelijke kostprijs is bereikt. Houd bij de (herziene) afschrijvingen in dit geval rekening met eerder geboekte afschrijvingen op het surplus boven de kostprijs (zie ook hetgeen vermeld is onder 'Herwaarderingsreserve').
- Bereken de afschrijvingspercentages voor alle materiële vaste activa over de oorspronkelijke historische kosten. Vermeerder deze met de - mogelijk in het verleden toegepaste - herwaarderingen. Deze percentages gelden ook voor activa die niet dienstbaar zijn aan het fonds (zoals gebouwen die worden verhuurd aan derden).
- Wanneer u op grond van bijzondere omstandigheden andere afschrijvingspercentages wilt gebruiken, vermeldt dit dan in de toelichting en geef hiervoor een motivering.
- Activeer alle aanschaffingen boven EUR 2.500 (voor het jaar 2001 f 5.000,-) en laat aanschaffingen beneden dat bedrag direct ten laste komen van de exploitatierekening.

N.B. Instellingen die op grond van artikel 36, vierde lid, van het Bekostigingsbesluit, geen accountantsverklaring bij de jaarrekening hoeven te overleggen, moeten alle aanschaffingen boven EUR 500 (voor het jaar 2001 f 1.000,-) activeren.

- Vaste activa verkregen door middel van sponsoring of 'om niet',
 - Neem een investering op tegen de totale kostprijs, dus zonder aftrek van gesponsorde bedragen of andere bijdragen van derden. Neem de ontvangen investeringsbedragen op onder de overlopende passiva bij *langlopende schulden* en verantwoord ze vervolgens als bate in de exploitatierekening volgens de afschrijvingstermijn van de betreffende investering.
 - Pas voor sponsoring* en bijdragen in natura* dezelfde methodiek toe. Benader de waardering van de investering en bijdragen in deze gevallen op de marktwaarde in het economisch verkeer. Geef een toelichting op deze waardering.
 - Neem gebouwen en inventarissen die 'à fonds perdu' in economisch eigendom zijn gegeven, op onder materiële vaste activa tegen de getaxeerde

waarde. Neem vervolgens onder overlopende passiva bij *langlopende schulden* het gelijke investeringsbedrag op. Deze regel geldt ook voor de gebouwen en inventarissen die door subsidiëring door de minister van OCenW in economisch eigendom zijn gegeven voordat dit handboek werd opgesteld.

Op deze manier valt per saldo de jaarlijkse afschrijving weg tegen het jaarlijks vrijvallen van deze post. Deze methodiek wordt voorgeschreven om een beter inzicht te krijgen in het exploitatiesaldo en de samenstelling van kapitaal en vermogen.

2.1.3 Effecten

- U specificeert uw effecten naar aandelen, obligaties, deposito's (deposito's alleen bij financiële vaste activa, bij vlottende activa onder liquide middelen) en overig.
- Effecten die u beoogt langer dan 1 jaar aan te houden verantwoordt u onder financiële vaste activa.

2.1.4 Eigen vermogen

- Algemene reserve
Voeg het exploitatiesaldo van het boekjaar toe aan de algemene reserve.
- Herwaarderingsreserves
Muteer gevormde herwaarderingsreserves alleen als het gaat om:
 - verkoop van een actief waarop de herwaarderingsbetrekking had
 - geconstateerde waardeverminderingen (niet door afschrijving) van een actief waarop eerder herwaarderingsbetrekking heeft plaatsgevonden *tot maximaal het bedrag van de herwaarderingsbetrekking*.
- Overige reserves
 - Als u bepaalde bedragen bewaart voor een specifieke bestemming, neem deze dan op onder het kopje 'overige reserves' in een bestemmingsreserve. Licht deze reserves uitvoerig toe en specificeer ze per 'bestemming'.

Dit kunnen geen algemeen geformuleerde fondsen of reserves zijn: het gaat uitsluitend om bestemmingen die voor het fonds specifiek zijn. De minister beoordeelt jaarlijks in hoeverre deze reserves zijn aan te merken als reservering voor toekomstige uitgaven (als bedoeld in artikel 26, derde lid, van het Bekostigingsbesluit). Bepalend hierbij is mede of de solvabiliteit en de liquiditeit van het fonds latere aanwending mogelijk maken. De minister deelt de uitkomsten van deze beoordeling schriftelijk aan het fonds mee. Deze beoordeling vindt plaats om discussies achteraf bij het einde van de 4-jaars subsidieperiode zoveel mogelijk te voorkomen.

- Breng het bedrag dat in het boekjaar als reserve wordt aangewend geheel ten laste van de exploitatierekening. Laat hetzelfde bedrag daarna vrijvallen uit de bestemmingsreserve ten gunste van de algemene reserve.
- Maximaal in de subsidieperiode toegestane toevoeging aan de algemene reserve
Het maximum van de toevoeging aan de algemene reserve bepaalt u met behulp van *artikel 26, eerste lid, van het Bekostigingsbesluit*, waarin de reservering van een positief exploitatiesaldo wordt geregeld. De tekst van dit artikel luidt: Voorzover na uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens dit besluit het bedrag van een verleende instellingssubsidie niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is

betaald, kan het worden gereserveerd. De aldus gereserveerde bedragen kunnen uitsluitend worden besteed aan doeleinden waarvoor de subsidie werd verleend. Het maximum te reserveren subsidiegeld bedraagt, volgens artikel 8 van de Regeling, 10% van het bedrag dat is genoemd of bedoeld in de subsidiebeschikking voor het laatste jaar van de periode waarvoor de subsidie is verleend.

Het kan voorkomen dat de algemene reserve van een fonds in de subsidieperiode is toegenomen. Als het fonds andere subsidies en/of eigen inkomsten heeft naast subsidie van de minister van OCenW, zou men zich kunnen afvragen welk deel daarvan kan worden gemarkeerd als niet besteed subsidiegeld. In zo'n geval moet de toename naar evenredigheid worden toegerekend aan de subsidiëring door de minister. In onderstaand voorbeeld wordt dit toegelicht.

Bij vaststelling van de subsidie aan het einde van de periode blijkt dat in de gehele periode:

- er in totaal $4 \times \text{EUR } 850.000 = \text{EUR } 3.400.000$ subsidie is gegeven,
- er in totaal $\text{EUR } 600.000$ eigen inkomsten zijn behaald,
- geen andere baten zijn ontvangen (dus totale baten bedragen $\text{EUR } 3.400.000 + \text{EUR } 600.000 = \text{EUR } 4.000.000$),
- de toename van de algemene reserve $\text{EUR } 300.000$ bedraagt.

De berekening van het niet bestede subsidiegeld luidt als volgt:

- de subsidie bedraagt 85% van de totale baten (= ratio $\text{EUR } 3.400.000 / \text{EUR } 4.000.000$),
- het evenredig deel dat aan de subsidiëring kan worden toegerekend is 85% van de toename van de algemene reserve van $\text{EUR } 300.000 = \text{EUR } 255.000$.

Aan het niet bestede subsidiegeld van $\text{EUR } 255.000$ is volgens het tweede lid van artikel 26 van het Bekostigingsbesluit een maximum gesteld. Voor het resterende bedrag van $\text{EUR } 45.000$ (= $\text{EUR } 300.000$ minus $\text{EUR } 255.000$) worden dus geen voorschriften gegeven.

In het rekenvoorbeeld betekent dit: 10% van $\text{EUR } 850.000 = \text{EUR } 85.000$. Het maximum is dus overschreden met $\text{EUR } 170.000$ (= $\text{EUR } 255.000$ minus $\text{EUR } 85.000$) en er mag slechts $\text{EUR } 85.000$ van het niet bestede subsidiegeld worden gereserveerd.

- **Status niet besteed subsidiegeld in eventuele aansluitende subsidieperioden**
U mag het te reserveren niet bestede subsidiegeld uitsluitend besteden aan de doeleinden waarvoor de subsidie is gegeven (zie artikel 26, eerste lid, van het Bekostigingsbesluit).

Wanneer aldus gereserveerde bedragen al bij aanvang van enige subsidieperiode onder de algemene reserve vallen, worden die aan het einde van deze periode meegerekend in het totaal van niet besteed subsidiegeld. Dit betekent voor het rekenvoorbeeld dat de gereserveerde, niet bestede subsidie van $\text{EUR } 85.000$ aan het einde van een aansluitende subsidieperiode meetelt als niet bestede subsidie.

2.1.5 Voorzieningen

Neem in de jaarrekening voorzieningen op die volgens artikel 374 van BW 2 Titel 9, zijn toegestaan.

De tekst van artikel 374 luidt:

1. Op de balans worden voorzieningen opgenomen tegen:
 - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is te schatten;
 - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;

- c. kosten welke in een volgend boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het boekjaar of in een voorafgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.
2. Waardevermindering van een actief wordt niet door vorming van een voorziening tot uitdrukking gebracht.
3. De voorzieningen worden gesplitst naar de aard der verplichtingen, verliezen en kosten waartegen zij worden getroffen; zij worden overeenkomstig de aard nauwkeurig omschreven. In de toelichting wordt zoveel mogelijk aangegeven in welke mate de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd.
4. In ieder geval worden afzonderlijk opgenomen:
 - a. de voorziening voor belastingverplichtingen, die na het boekjaar kunnen ontstaan, doch aan het boekjaar of een voorafgaand boekjaar moeten worden toegerekend, met inbegrip van de voorziening voor belastingen die uit waardering boven de verkrijgings- of vervaardigingsprijs kan voortvloeien;
 - b. de voorziening voor pensioenverplichtingen.

Bij de vorming en aanwending van de voorzieningen moet u de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving in aanmerking nemen. U licht de eenmaal gevormde voorzieningen daarna toe met behulp van onder andere een mutatieoverzicht. De minister bepaalt jaarlijks in hoeverre de gevormde voorzieningen voor subsidiëring in aanmerking komen. De directe relatie met de subsidiabele activiteiten en de voortzetting daarvan is hierbij medebepalend. De minister deelt de uitkomsten van deze beoordeling schriftelijk mee aan het fonds. De beoordeling vindt plaats om discussies na afloop van de vierjaars subsidieperiode te voorkomen.

2.1.6 Subsidieverplichtingen (schulden aan subsidieontvangers)

U neemt de subsidies die u in het boekjaar hebt verleend op als schuld, voor zover deze subsidies nog niet zijn betaald. Van een subsidieverplichting is sprake indien u het besluit tot verlening van een (meerjarige) subsidie schriftelijk heeft meegedeeld aan de subsidieontvanger. Het betreft dus een in rechte afdwingbare subsidieverplichting.

Indien deze verantwoordingssystematiek afwijkt van de systematiek die in de voorgaande jaren is gevolgd, is er sprake van een stelselwijziging. De effecten hiervan voor de verleende en betaalde subsidies in de jaren tot en met 2000 verantwoordt u rechtstreeks ten laste van het eigen vermogen. Zie ook paragraaf 2.2.2, Activiteitenlasten.

2.1.7 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

- Bent u voor een aantal toekomstige jaren aan belangrijke financiële verplichtingen gebonden, die niet in de balans zijn opgenomen? Vermeldt deze dan. Hierbij valt te denken aan de verplichtingen die voortvloeien uit langlopende overeenkomsten zoals huur en lease.
- Vermeld afzonderlijk de verplichtingen jegens de gelieerde rechtspersonen. Geef een overzicht van de aan u verleende meerjarige subsidies die over de gehele cultuurnotaperiode verleend, maar nog niet als bate verantwoord zijn.

2.2 Functionele exploitatierekening met toelichting

2.2.1 Algemeen

- Sluit bij het opstellen van de functionele exploitatierekening zoveel mogelijk aan bij model II, maar neem alleen posten op die van toepassing zijn.

- Specificeer de functionele exploitatierekening en sluit daarbij zoveel mogelijk aan bij model III (nadere specificatie functionele exploitatierekening).
 - Volg hierbij de voorgeschreven subposten zoveel mogelijk (indien van toepassing) en voorziet deze van een nadere specificatie.

De onder de subposten genoemde voorbeelden van nadere specificatie omvatten geen limitatieve opsomming en hoeven niet letterlijk gevolgd te worden.

- In bepaalde gevallen is het vanwege de inzichtelijkheid nodig de kosten van bijvoorbeeld directie en huisvesting te verdelen over een aantal posten. Streef daarbij niet een te grote verfijning na, maar volg wel een consequente gedragslijn. Baseer de toerekening bijvoorbeeld op een verdeelsleutel die de situatie in uw instelling het beste weerspiegelt. Geef in de toelichting op de exploitatierekening aan welke verdeelsleutels u hebt gebruikt en voeg een beknopte motivering toe.
- Geef een toelichting op de exploitatierekening. Neem hierin tenminste de volgende onderwerpen op:
 - Bezoldiging directie, leden van het Bestuur en leden van de Raad van Toezicht. Overeenkomstig artikel 383, van BW 2 Titel 9 dient in de toelichting het bedrag van de bezoldigingen (inclusief pensioenlasten) en andere uitkeringen aan directieleden, leden van het Bestuur, leden van de Raad van Toezicht, gewezen directieleden, gewezen leden van het Bestuur en gewezen leden van de Raad van Toezicht te worden opgegeven. Een opgave die herleid kan worden tot een persoon, mag achterwege blijven.
 - Gelieerde rechtspersonen. Specificeer verrichte prestaties jegens of door gelieerde rechtspersonen apart indien zij financiële consequenties hebben voor het rapporterende fonds.

Gelieerde rechtspersonen zijn bijvoorbeeld steunstichtingen, huisvestingsstichtingen, "Vrienden van ...", etc.

- Verantwoord in de exploitatierekening alle baten en lasten van het fonds.
 - Het is hierbij niet toegestaan om baten en lasten van een bepaald project of evenement buiten de verantwoording te houden, bijvoorbeeld door registratie via een afzonderlijk fonds.
 - Evenmin is het toegestaan om lasten met baten te salderen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de kosten van bijzondere evenementen met speciaal daarvoor verworven inkomsten.

2.2.2 Toelichting op de modellen II en III

- Begroting

Zorg ervoor dat cijfers in uw begroting overeenstemmen met de meerjarenbegroting die de minister heeft goedgekeurd. Het kan voorkomen dat in de loop van de subsidieperiode substantiële wijzigingen in de jaarbegroting optreden ten opzichte van de meerjarenbegroting. In dat geval hanteert u de aangepaste jaarbegrotingen als referentiepunt.
- Gemiddeld aantal werknemers

Vermeld in model III het aantal werknemers dat per 31/12 van het boekjaar in dienst is, in FTE's (Full Time Equivalent*). Laat ander personeel (bijv. freelancers, stagiaires of uitzendwerk) buiten beschouwing.

- **Ontvangen subsidies**
 - Verantwoord alle (exploitatie)subsidies die de minister van OCenW voor het betreffende boekjaar heeft verleend, als bate. Dit geldt ook voor bijzondere en/of incidentele subsidies, zoals een subsidie voor verbouwing. U kunt deze subsidies dus niet als buitengewone baten opnemen. Investeringsubsidies lopen via de overlopende passiva onder langlopende schulden.
 - Verantwoord de subsidie die voor de komende jaren aan u is verleend, onder de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'. De verdeling van het verleende subsidiebedrag over de onderscheiden boekjaren volgt de aanwijzingen in de subsidiebeschikking van de minister van OCenW.
 - Geef een toelichting op de aard en het karakter van iedere subsidie in de categorie overige subsidies, indien deze subsidie meer bedraagt dan EUR 1.250 (voor het jaar 2001 f 2.500,-).

- **Personeelslasten**

Neem in model III onder personeelslasten de lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten op. Personeelslasten die buiten deze categorieën vallen, worden opgenomen onder overige personeelslasten.

- **Materiële lasten**

U vermeldt onder deze post de gangbare materiële lasten en daarnaast alle (specifieke) kosten die verbonden zijn aan de advisering over subsidieaanvragen zoals kosten van adviseurs of leden van adviescommissies (vacatiegelden etc.).

 - Schoon de beheerlasten van materiële en personele lasten die zijn verbonden aan het verrichten van eigen activiteiten. U neemt deze lasten op onder activiteitenlasten samen met een toelichting.

- **Activiteitenlasten: door fondsen verleende subsidies**
 - Verantwoord de door u verleende subsidies in hun geheel onder activiteitenlasten ten laste van het boekjaar waarin u de subsidie heeft verleend, ongeacht het jaar waarin u de subsidie daadwerkelijk aan de betrokken subsidieontvanger ter beschikking stelt. Daarbij is bepalend of de ontvangende partij recht kan doen gelden op een bepaald bedrag.

Fonds X verleent in 2001 een subsidie aan instelling A voor de jaren 2001, 2002 en 2003 van resp. EUR 100.000, 120.000 en 140.000. Fonds X betaalt in 2001 van de verleende subsidie EUR 80.000. Fonds X verantwoordt hiervoor in 2001 een last voor verleende subsidies van EUR 360.000 en een schuld aan de subsidieontvanger per 31-12-2001 van EUR 280.000 (EUR 360.000 -/- EUR 80.000).

- **Rentebaten en/of -lasten**

Als een van beide posten een bedrag van EUR 1.250 (voor het jaar 2001 f 2.500,-) te boven gaat, dan geeft u een toelichting op de post rentebaten en/of rentelasten.

- **Buitengewone baten en lasten.**

Alle baten en lasten die niet uit de gewone bedrijfsvoering voortvloeien omschrijft u als buitengewone baten en lasten. Licht de aard en de omvang hiervan toe, indien deze baten en lasten van betekenis zijn voor de beoordeling van het resultaat.

2.2.3 Aanvullende gegevens

In aanvulling op de functionele exploitatierekening voegt u een afzonderlijk overzicht bij van de lonen en salarissen, de sociale lasten, de pensioenlasten en de afschrijvingen over het verslagjaar, het voorgaande jaar en de begroting. Dit overeenkomstig de bepalingen uit BW 2 titel 9.

2.3 Kasstroomoverzicht

- Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de in- en uitgaande kasstromen, de financiering en de liquiditeit van het fonds. Dit in samenhang met de balans en de exploitatierekening. Bij het opstellen van het kasstroomoverzicht maakt u gebruik van model IV.
- Breng het verschil tussen het exploitatiesaldo en de mutatie in de geldmiddelen tot uitdrukking.

3

Overige gegevens

3.1 Accountantsverklaring

- De accountant geeft een verklaring af bij de gegevens die u verstrekt. Welke dat precies zijn leest u in dit Handboek. In bijlage 3 van het Handboek is het controleprotocol opgenomen.

N.B. U hoeft geen accountantsverklaring over te leggen indien de voor het boekjaar begrote exploitatielasten minder dan EUR 230.000 (voor het jaar 2001 f 500.000,-) bedragen en de voor dat jaar door de minister van OCenW verleende subsidie minder dan EUR 115.000 (voor het jaar 2001 f 250.000,-) bedraagt. Dit is bepaald in artikel 36, vierde lid, van het Bekostigingsbesluit.

- De accountant geeft bij zijn onderzoek een oordeel over de opbrengsten van de verleende diensten aan derden en aan gelieerde stichtingen. Deze diensten moeten worden doorberekend tegen tarieven die de directe kosten dekken, verhoogd met een redelijke opslag voor overheadkosten.
- De geleverde kwantitatieve gegevens (zie paragraaf 4.3) vallen alleen onder de accountantscontrole als er sprake is van een direct controleerbaar verband met baten dan wel lasten.

3.2 Gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen

U verstrekt een opgave van gebeurtenissen na balansdatum met belangrijke financiële gevolgen. Daarbij vermeldt u de omvang van deze gevolgen. Maak tevens een aansluiting tussen de subsidies die u in het boekjaar heeft verleend en de subsidies die u heeft betaald.

4

Additioneel te verstrekken gegevens

4.1 Aanvullende toelichting op afwijkingen van meer dan 5%

Geef een afzonderlijke toelichting op afwijkingen - tussen de uitkomst van het boekjaar en de begroting - van meer dan 5%. Dit betreft afwijkingen voor iedere post zoals genoemd in het model functionele exploitatierekening (model II).

N.B. U kunt een toelichting achterwege laten als het gaat om afwijkingen van meer dan 5% en minder dan 10% op subposten van de specificatie (model III), die kleiner zijn dan EUR 5.000 (voor het jaar 2001 f 10.000,-).

4.2 Overzicht van sponsorbijdragen en overige bijdragen

- Sponsorbijdragen.
 - Verstrek bij elk boekjaar een overzicht van de som(men) aan sponsorbijdragen, gespecificeerd naar bestemming.
 - Waardeer hierbij bijdragen in natura op de geschatte marktwaarde in het economisch verkeer.
 - Als sponsorbijdragen het bedrag (of de waarde in natura) van EUR 5.000 (voor het jaar 2001 f 10.000,-) niet te boven gaan, kunt u deze desgewenst in een bedrag opnemen.

- Overige bijdragen.
 - Geef per boekjaar een overzicht van alle bijdragen 'om niet' die niet zijn aan te merken als sponsoring (bijvoorbeeld legaten, donaties).
 - Specificeer ook deze naar bestemming, bij voorkeur onder vermelding van de geschatte marktwaarde in het economisch verkeer. Vermeld anonieme bijdragen onder 'N.N.'
 - Neem de bijdragen die het bedrag (of de waarde in natura) van EUR 5.000 (voor het jaar 2001 f 10.000,-) niet te boven gaan, desgewenst in een bedrag op.

4.3 Kwantitatieve gegevens

Kwantificeer uw activiteiten in een overzicht. Dit omvat in elk geval een compleet overzicht van de subsidieregelingen of subsidie-instrumenten die bij uw fonds in het verslagjaar van toepassing zijn.

Per instrument of regeling geeft u tenminste de volgende gegevens:

- omvang beschikbare budget
- aantal aanvragen
- omvang van het totaal aangevraagde bedrag
- aantal verleningen
- omvang van het totaal verleende bedrag.

Per onderdeel geeft u de realisatie in het verslagjaar, de begroting en de realisatie in het voorgaande verslagjaar.

Geef daarnaast een overzicht van en een toelichting op de eigen activiteiten (bijv. congressen, tentoonstellingen en symposia).

begrippenlijst

Jaarrekening

Financiële en kwantitatieve rapportage over het verslagjaar, bestaande uit de balans, de exploitatierekening met een toelichting (zie artikel 361, BW 2 Titel 9) en een aantal kwantitatieve gegevens. Voor instellingen met een subsidie hoger dan EUR 115.000 (f 250.000,-) of een jaaromzet groter dan EUR 230.000 (f 500.000,-) dient de jaarrekening te zijn voorzien van een accountantsverklaring (zie artikel 36, vierde lid Bekostigingsbesluit).

Bestuursverslag

Evaluerend verslag van het bestuur van het fonds. In het bestuursverslag worden in ieder geval de volgende onderwerpen beschreven:

- het behaalde resultaat in relatie tot de begroting en tot de resultaten uit het verleden;
- een inschatting van de invloed van dit resultaat op het toekomstige (financiële) beleid;
- de ontwikkelingen en/of veranderingen (binnen of buiten uw instelling) die een wezenlijke invloed hebben gehad of zullen hebben op de activiteiten van uw organisatie (gespecificeerd in aantal, aard of kwaliteit);
- investeringen, de financiering en de personeelsbezetting;
- de invloed van bijzondere gebeurtenissen waarmee in de jaarrekening geen rekening hoeft te worden gehouden, op de verwachtingen voor het verslagjaar;
- de bijdrage van de prestaties in het verslagjaar aan de verwezenlijking van de prioriteiten in de cultuurnota en de specifieke subsidieverplichtingen in de meerjarenbeschikking.

<i>Activiteitenverslag</i>	Het verslag van de (artistieke) activiteiten die in het verslagjaar zijn gerealiseerd. Het activiteitenverslag geeft inzicht in de aard, duur en omvang van activiteiten die in het kader van de subsidiëring zijn verricht. Het activiteitenverslag vergelijkt de verrichte activiteiten met de in het beleidsplan, activiteitenplan of projectplan voorgenomen activiteiten (art. 24 eerste lid, Bekostigingsbesluit).
<i>Bijdragen in natura</i>	Door derden geschonken goederen of niet in rekening gebrachte diensten, waar geen prestatie van de ontvanger tegenover staat en waarvan de gever geen nut verlangt in de zin van naamsbekendheid of publiciteit anderszins.
<i>Bijdragen 'om niet'</i>	Ontvangsten van derden die niet tot de opbrengsten kunnen worden gerekend omdat er geen sprake is van ruilhandel. De gever verlangt er geen nut van in de zin van naamsbekendheid of publiciteit anderszins. Hierbij valt te denken aan schenkingen, legaten, nalatingen en donaties.
<i>FTE (Full Time Equivalent)</i>	Een formatieplaats overeenkomend met een volledige weektaak gedurende een volledig kalenderjaar.
<i>Sponsoring</i>	De bate die het fonds ontvangt van derden. De verstrekker verwacht er nut van in de vorm van vergroting van naamsbekendheid of andere gunstige publiciteit.
<i>Algemene sponsoring</i>	Sponsoring die niet gerelateerd is aan een project en/of activiteit van het fonds (zie ook directe sponsoring).
<i>Directe sponsoring</i>	Sponsoring die gerelateerd is aan een project en/of activiteit van het fonds (zie ook algemene sponsoring).

Model I: Balans (debet)

	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. Vaste activa		
I Immateriële vaste activa		
<i>Totaal immateriële vaste activa</i>	-	-
II Materiële vaste activa		
1. Gebouwen en terreinen	-	-
2. Inventaris en inrichting	-	-
3. Andere vaste bedrijfsmiddelen	-	-
4. Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	-	-
5. Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar	-	-
<i>Totaal materiële vaste activa</i>	-	-
III Financiële vaste activa		
1. Deelnemingen	-	-
2. Vorderingen op gelieerde Rechtspersonen	-	-
3. Effecten	-	-
4. Overige	-	-
<i>Totaal financiële vaste activa</i>	-	-
B. Vlottende activa		
I Voorraden		
1. Onderhanden activiteiten	-	-
2. Overige voorraden	-	-
<i>Totaal voorraden</i>	-	-

Boekjaar

Voorgaand boekjaar

II Vorderingen

1. Debiteuren	-	-
2. Gelieerde rechtspersonen	-	-
3. Minister van OCenW	-	-
4. Overige subsidieverleners	-	-
5. Overige vorderingen	-	-
6. Overlopende activa	-	-
<i>Totaal vorderingen</i>	-	-

III Effecten

<i>Totaal effecten</i>	-	-

IV Liquide middelen

<i>Totaal liquide middelen</i>	-	-

Totaal activa	-	-

Model I: Balans (credit)

	Boekjaar	Vorig boekjaar
A. Eigen vermogen		
1. Stichtingskapitaal	-	-
2. Algemene reserve	-	-
3. Herwaarderingsreserve	-	-
4. Overige reserves	-	-
<i>Totaal eigen vermogen</i>	-	-
C. Voorzieningen		
1. Pensioenen	-	-
2. Overige voorzieningen	-	-
<i>Totaal voorzieningen</i>	-	-
D. Langlopende schulden		
1. Schulden aan subsidieontvangers	-	-
2. Obligaties en onderhandse leningen	-	-
3. Schulden aan kredietinstellingen	-	-
4. Schulden aan gelieerde Rechtspersonen	-	-
5. Schulden inzake pensioenen	-	-
6. Overige schulden	-	-
7. Overlopende passiva	-	-
<i>Totaal langlopende schulden</i>	-	-

	Boekjaar	Vorig boekjaar
E. Kortlopende schulden		
1. Schulden aan subsidieontvangers	-	-
2. Obligaties en onderhandse Leningen	-	-
3. Schulden aan kredietinstellingen	-	-
4. Schulden aan leveranciers	-	-
5. Schulden aan gelieerde Rechtspersonen	-	-
6. Belastingen en premies sociale verzekeringen	-	-
7. Schulden inzake pensioenen	-	-
8. Minister van OCenW	-	-
9. Overige subsidieverleners	-	-
10. Overige schulden	-	-
11. Overlopende passiva	-	-
<i>Totaal kortlopende schulden</i>	-	-
Totaal passiva	-	-

Model II: Functionele exploitatierekening

Baten	Boekjaar	Begroting	Voorgaand boekjaar
1. Subsidie Ministerie OCenW			
- Basissubsidie	-	-	-
- Incidentele subsidies	-	-	-
2. Overige bijdragen			
- sponsorbijdragen			
- overige bijdragen			
3. Diverse opbrengsten	-	-	-
<i>Som der baten</i>	-	-	-
Lasten			
4. Beheerlasten: Personeelslasten	-	-	-
5. Beheerlasten: Materiële lasten	-	-	-
<i>Som der beheerslasten</i>	-	-	-
6. Activiteitenlasten			
- verleende subsidies			
- eigen activiteiten			
<i>Som der lasten</i>	-	-	-
7. Rentebaten en inkomsten uit beleggingen	-	-	-
8. Afwaardering op beleggingen resp. effecten	-	-	-
9. Rentelasten en soortgelijke kosten	-	-	-
<i>Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening</i>	-	-	-
10. Buitengewone baten	-	-	-
11. Buitengewone lasten	-	-	-
Exploitatiesaldo	-	-	-

Model III: Specificatie functionele exploitatierekening

- Specificeer de baten waar nodig.
- Sluit bij de specificatie van de beheerlasten aan bij onderstaand model.

	Boekjaar	Begroting	Voorgaand boekjaar
4. Beheerlasten: Personeelslasten	fte1	fte	fte
4.1 v Personeelslasten per onderdeel			
● Specificeer alle personeelskosten die samenhangen met een of meer van onderstaande onderdelen van de organisatie: - Directie - Secretariaat - Personeelszaken - Financiële zaken - Algemene en huishoudelijke zaken ● Geef per categorie aan hoeveel FTE=s direct samenhangen met de betreffende kosten			
4.2 Overige personeelslasten			
● Specificeer alle personeelskosten die niet met een van bovenstaande categorieën samenhangen, maar te maken hebben met het beheerpersoneel als geheel (zoals gratificaties, scholingsbudget etc.)			
<i>Totaal beheerlasten personeel</i>			
	-	-	-
5. Beheerlasten: Materiële lasten			
● specificeer waar nodig			
5.1 Adviescommissies	-	-	-
5.2 Huisvesting	-	-	-
5.3 Kantoorkosten	-	-	-
5.4 Algemene publiciteitskosten	-	-	-
5.5 Afschrijvingskosten	-	-	-
<i>Totaal beheerlasten: materiële lasten</i>			
	-	-	-

Model IV: Kasstroomoverzicht

	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
I Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatiesaldo	-	-
Aanpassen voor:		
Afschrijvingen materiële vaste activa	-	-
Mutatie voorzieningen	-	-
<i>Bruto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-	-
Mutatie in voorraden	-	-
Mutatie vorderingen	-	-
Mutatie effecten	-	-
Mutatie kortlopende schulden	-	-
	-	-
<i>Netto kasstroom uit operationele activiteiten</i>	-	-
II Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-	-
Desinvesteringen materiële vaste activa	-	-
Investerings in financiële vaste activa	-	-
Desinvesteringen financiële vaste activa	-	-
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-	-

	Boekjaar	Voorgaand boekjaar
III Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	-	-
Aflossing uit langlopende schulden	-	-
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>	-	-
Mutatie liquide middelen I-II+III	-	-
Liquide middelen einde boekjaar	-	-
Liquide middelen begin boekjaar	-	-
Mutatie liquide middelen	-	-

Bijlage 1

Overzicht van de fondsen waarop het Handboek van toepassing is

Fonds Beeldende Kunst, Vormgeving en Bouwkunst
Fonds Bibliotheekwerk voor Blinden en Slechtzienden
Fonds voor de Letteren
Fonds voor de Podiumkunsten
Fonds voor de Scheppende Toonkunst
Mondriaanstichting
Nederlands Fonds voor de Film
Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds
Stimuleringsfonds voor de Architectuur
Fonds voor de Amateurkunst

Bijlage 2

Burgerlijk Wetboek 2 (Rechtspersonen), Titel 9 (Jaarrekening en jaarverslag) [versie geldig vanaf 01-09-2000]

De afdelingen 1, 7, 11, 12, 14 en 15 zijn niet van toepassing en niet opgenomen, met uitzondering van afdeling 7 dat om informatieve redenen wel is opgenomen.

Geschiedenis: Staatsblad 1996, 181; Staatsblad 1996, 562; Staatsblad 1997, 53; Staatsblad 1997, 96; Staatsblad 1997, 660; Staatsblad 1997, 699; Staatsblad 1997, 776; Staatsblad 1998, 184; Staatsblad 1998, 605; Staatsblad 1998, 741; Staatsblad 1999, 30; Staatsblad 1999, 194; Staatsblad 1999, 408; Staatsblad 1999, 515; Staatsblad 1999, 518; Staatsblad 2000, 267

Boek 2. Rechtspersonen

Titel 9. De jaarrekening en het jaarverslag

Afdeling 2. Algemene bepalingen omtrent de jaarrekening

Artikel 361

1. In dit boek wordt onder jaarrekening verstaan: de balans en de winst- en verliesrekening met de toelichting.
2. Coöperaties en de in artikel 360 lid 3 bedoelde stichtingen en verenigingen vervangen de winst- en verliesrekening door een exploitatierekening, indien het in artikel 362 lid 1 bedoelde inzicht daardoor wordt gediend; op deze rekening zijn de bepalingen omtrent de winst- en verliesrekening zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing. Bepalingen omtrent winst en verlies zijn zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing op het exploitatiesaldo.
3. De bepalingen van deze titel gelden voor jaarrekeningen en hun onderdelen, zowel in de vorm waarin zij door het bestuur zijn opgemaakt als in de vorm waarin zij door het bevoegde orgaan van de rechtspersoon zijn vastgesteld of goedgekeurd.
4. Bij de toepassing van de artikelen 367, 370 lid 1, 375, 376, 377 lid 5 en 381 moeten overeenkomstige vermeldingen als met betrekking tot groepsmaatschappijen worden opgenomen met betrekking tot andere maatschappijen:
 - a. die op voet van de leden 1, 3 en 4 van artikel 24a rechten in de rechtspersoon kunnen uitoefenen, ongeacht of zij rechtspersoonlijkheid hebben, of
 - b. die dochtermaatschappij zijn van de rechtspersoon, van een groepsmaatschappij of van een maatschappij als bedoeld in onderdeel a.

Artikel 362

1. De jaarrekening geeft volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent het vermogen en het resultaat, alsmede voor zover de aard van een jaarrekening dat toelaat, omtrent de solvabiliteit en de liquiditeit van de rechtspersoon. Indien de internationale vertakking van zijn groep dit rechtvaardigt kan de rechtspersoon de jaarrekening opstellen naar de normen die in het maatschappelijk verkeer in een van de andere lidstaten van de Europese Gemeenschappen als aanvaardbaar worden beschouwd en het in de eerste volzin bedoelde inzicht geven. Indien de rechtspersoon van deze mogelijkheid gebruik maakt wordt door hem hiervan in de toelichting melding gemaakt.

2. De balans met de toelichting geeft getrouw, duidelijk en stelselmatig de grootte van het vermogen en zijn samenstelling in actief- en passiefposten op het einde van het boekjaar weer. De balans mag het vermogen weergeven, zoals het wordt samengesteld met inachtneming van de bestemming van de winst of de verwerking van het verlies, of, zolang deze niet vaststaat, met inachtneming van het voorstel daartoe. Bovenaan de balans wordt aangegeven of daarin de bestemming van het resultaat is verwerkt.

3. De winst- en verliesrekening met de toelichting geeft getrouw, duidelijk en stelselmatig de grootte van het resultaat van het boekjaar en zijn afleiding uit de posten van baten en lasten weer.

4. Indien het verschaffen van het in lid 1 bedoelde inzicht dit vereist, verstrekt de rechtspersoon in de jaarrekening gegevens ter aanvulling van hetgeen in de bijzondere voorschriften van en krachtens deze titel wordt verlangd. Indien dit noodzakelijk is voor het verschaffen van dat inzicht, wijkt de rechtspersoon van die voorschriften af; de reden van deze afwijking wordt in de toelichting uiteengezet, voor zover nodig onder opgaaf van de invloed ervan op vermogen en resultaat.

5. De baten en lasten van het boekjaar worden in de jaarrekening opgenomen, onverschillig of zij tot ontvangsten of uitgaven in dat boekjaar hebben geleid.

6. De jaarrekening wordt vastgesteld en aan goedkeuring onderworpen met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële toestand op de balansdatum is gebleken tussen het opmaken van de jaarrekening en de algemene vergadering waarin zij wordt behandeld, voor zover dat onontbeerlijk is voor het in lid 1 bedoelde inzicht. Blijkt nadien dat de jaarrekening in ernstige mate tekortschiet in het geven van dit inzicht, dan bericht het bestuur daaromtrent onverwijld aan de leden of aandeelhouders en legt het een mededeling daaromtrent neder ten kantore van het handelsregister; bij de mededeling wordt een accountantsverklaring gevoegd, indien de jaarrekening overeenkomstig artikel 393 is onderzocht.

7. Indien de werkzaamheid van de rechtspersoon of de internationale vertakking van zijn groep dat rechtvaardigt, mag de jaarrekening of alleen de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld in een vreemde geldeenheid. De posten worden in de Nederlandse taal omschreven, tenzij de algemene vergadering tot het gebruik van een andere taal heeft besloten.

Artikel 363

1. De samenvoeging, de ontleding en de rangschikking van de gegevens in de jaarrekening en de toelichting op die gegevens zijn gericht op het inzicht dat de jaarrekening krachtens artikel 362 lid 1 beoogt te geven. Daarbij worden de voorschriften krachtens lid 6 en de andere afdelingen van deze titel in acht genomen.

2. Het is niet geoorloofd in de jaarrekening activa en passiva of baten en lasten tegen elkaar te laten wegvallen, indien zij ingevolge deze titel in afzonderlijke posten moeten worden opgenomen.

3. Een post behoeft niet afzonderlijk te worden vermeld, indien deze in het geheel van de jaarrekening van te verwaarlozen betekenis is voor het wettelijk vereiste inzicht. Krachtens deze titel vereiste vermeldingen mogen achterwege blijven voor zover zij op zichzelf genomen en tezamen met soortgelijke vermeldingen voor dit inzicht van te verwaarlozen beteke-

nis zouden zijn. Vermeldingen krachtens de artikelen 378, 382 en 383 mogen evenwel niet achterwege blijven.

4. De indeling van de balans en van de winst- en verliesrekening mag slechts wegens gegronde redenen afwijken van die van het voorafgaande jaar; in de toelichting worden de verschillen aangegeven en worden de redenen die tot afwijking hebben geleid, uiteengezet.

5. Zoveel mogelijk wordt bij iedere post van de jaarrekening het bedrag van het voorafgaande boekjaar vermeld; voor zover nodig, wordt dit bedrag ter wille van de vergelijkbaarheid herzien en wordt de afwijking ten gevolge van de herziening toegelicht.

6. Wij kunnen voor de indeling van de jaarrekening bij algemene maatregel van bestuur modellen en nadere voorschriften vaststellen, die gelden voor de daarbij omschreven rechtspersonen. Bij de toepassing daarvan worden de indeling, benaming en omschrijving van de daarin voorkomende posten aangepast aan de aard van het bedrijf van de rechtspersoon, voor zover dat krachtens de algemene maatregel is toegelaten.

Afdeling 3. Voorschriften omtrent de balans en de toelichting daarop

§ 1. Hoofdingeling van de balans

Artikel 364

1. Op de balans worden de activa onderscheiden in vaste en vlottende activa, al naar gelang zij zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheid van de rechtspersoon al of niet duurzaam te dienen.

2. Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, materiële en financiële vaste activa.

3. Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, vorderingen, effecten, liquide middelen, en, voor zover zij niet onder de vorderingen zijn vermeld, de overlopende activa.

4. Onder de passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen, de schulden en, voor zover zij niet onder de schulden zijn vermeld, de overlopende passiva.

§ 2. Activa

Artikel 365

1. Onder de immateriële vaste activa worden afzonderlijk opgenomen:

- a. kosten die verband houden met de oprichting en met de uitgifte van aandelen;
- b. kosten van onderzoek en ontwikkeling;
- c. kosten van verwerving ter zake van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom;
- d. kosten van goodwill die van derden is verkregen;
- e. vooruitbetalingen op immateriële vaste activa.

2. Voor zover de rechtspersoon de kosten, vermeld in de onderdelen a en b van lid 1, activeert, moet hij deze toelichten en moet hij ter hoogte daarvan een reserve aanhouden.

Artikel 366

1. Onder de materiële vaste activa worden afzonderlijk opgenomen:

- a. bedrijfsgebouwen en -terreinen;
- b. machines en installaties;
- c. andere vaste bedrijfsmiddelen, zoals technische en administratieve uitrusting;
- d. materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa;
- e. niet aan het productieproces dienstbare materiële vaste activa.

2. Indien de rechtspersoon op of met betrekking tot materiële vaste activa slechts een beperkt zakelijk of persoonlijk duurzaam genotsrecht heeft, wordt dit vermeld.

Artikel 367

Onder de financiële vaste activa worden afzonderlijk opgenomen:

- a. aandelen, certificaten van aandelen en andere vormen van deelneming in groepsmaatschappijen;
- b. andere deelnemingen;
- c. vorderingen op groepsmaatschappijen;
- d. vorderingen op andere rechtspersonen en vennootschappen die een deelneming hebben in de rechtspersoon of waarin de rechtspersoon een deelneming heeft;
- e. overige effecten;
- f. overige vorderingen, met afzonderlijke vermelding van de vorderingen uit leningen en voorschotten aan leden of houders van aandelen op naam.

Artikel 368

1. Het verloop van elk der posten, behorende tot de vaste activa, gedurende het boekjaar wordt in een sluitend overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

- a. de boekwaarde aan het begin van het boekjaar;
- b. de som van de waarden waartegen de in het boekjaar verkregen activa zijn te boek gesteld, en de som van de boekwaarden der activa waarover de rechtspersoon aan het einde van het boekjaar niet meer beschikt;
- c. de herwaarderingen over het boekjaar overeenkomstig artikel 390 lid 1;
- d. de afschrijvingen, de waardeverminderingen en de terugnemingen daarvan over het boekjaar;
- e. de boekwaarde aan het einde van het boekjaar.

2. Voorts worden voor elk der posten behorende tot de vaste activa opgegeven:

- a. de som der herwaarderingen die betrekking hebben op de activa welke op de balansdatum aanwezig zijn;
- b. de som der afschrijvingen en waardeverminderingen op de balansdatum.

Artikel 369

Onder de tot de vlottende activa behorende voorraden worden afzonderlijk opgenomen:

- a. grond- en hulpstoffen;
- b. onderhanden werk;
- c. gereed produkt en handelsgoederen;
- d. vooruitbetalingen op voorraden.

Artikel 370

1. Onder de tot de vlottende activa behorende vorderingen worden afzonderlijk opgenomen:

- a. vorderingen op handelsdebiteuren;
- b. vorderingen op groepsmaatschappijen;
- c. vorderingen op andere rechtspersonen en vennootschappen die een deelneming hebben in de rechtspersoon of waarin de rechtspersoon een deelneming heeft;
- d. opgevraagde stortingen van geplaatst kapitaal;
- e. overige vorderingen, met uitzondering van die waarop de artikelen 371 en 372 van toepassing zijn, en met afzonderlijke vermelding van de vorderingen uit leningen en voorschotten aan leden of houders van aandelen op naam.

2. Bij elk van de in lid 1 vermelde groepen van vorderingen wordt aangegeven tot welk bedrag de resterende looptijd langer is dan een jaar.

Artikel 371

1. Behoren tot de vlottende activa aandelen en andere vormen van belangen in niet in de consolidatie betrokken maatschappijen als bedoeld in artikel 361 lid 4, dan worden deze afzonderlijk onder de effecten opgenomen. Vermeld wordt de gezamenlijke waarde van de overige tot de vlottende activa behorende effecten die in de prijscourant van een Nederlandse of buitenlandse beurs zijn opgenomen.
2. Omtrent de effecten wordt vermeld, in hoeverre deze niet ter vrije beschikking van de rechtspersoon staan.

Artikel 372

1. Onder de liquide middelen worden opgenomen de kasmiddelen, de tegoeden op bank- en girorekeningen, alsmede de wissels en cheques.
2. Omtrent de tegoeden wordt vermeld, in hoeverre deze niet ter vrije beschikking van de rechtspersoon staan.

§ 3. Passiva

Artikel 373

1. Onder het eigen vermogen worden afzonderlijk opgenomen:
 - a. het geplaatste kapitaal;
 - b. agio;
 - c. herwaarderingsreserves;
 - d. andere wettelijke reserves, onderscheiden naar hun aard;
 - e. statutaire reserves;
 - f. overige reserves;
 - g. niet verdeelde winsten, met afzonderlijke vermelding van het resultaat na belastingen van het boekjaar, voor zover de bestemming daarvan niet in de balans is verwerkt.
2. Is het geplaatste kapitaal niet volgestort, dan wordt in plaats daarvan het gestorte kapitaal vermeld of, indien stortingen zijn uitgeschreven, het gestorte en opgevraagde kapitaal. Het geplaatste kapitaal wordt in deze gevallen vermeld.
3. Het kapitaal wordt niet verminderd met het bedrag van eigen aandelen of certificaten daarvan die de rechtspersoon of een dochtermaatschappij houdt.
4. Wettelijke reserves zijn de reserves die moeten worden aangehouden ingevolge de artikelen 67a lid 2, 67a lid 3, 94a lid 3 onderdeel f., 178 lid 3, 178a lid 2, 178a lid 3, 207c lid 3, 365 lid 2, 389 lid 6, en 390.
5. In een jaarrekening die in een vreemde geldeenheid wordt opgesteld, wordt de in lid 1 onderdeel a bedoelde post opgenomen in die geldeenheid, naar de koers op de balansdatum. Tevens worden dan deze koers en het bedrag in Nederlands geld vermeld. Voor de toepassing van artikel 178 lid 3 wordt naar de zelfde koers gerekend.

Artikel 374

1. Op de balans worden voorzieningen opgenomen tegen:
 - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is te schatten;
 - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
 - c. kosten welke in een volgend boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het boekjaar of in een voorafgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.
2. Waardevermindering van een actief wordt niet door vorming van een voorziening tot uitdrukking gebracht.

3. De voorzieningen worden gesplitst naar de aard der verplichtingen, verliezen en kosten waartegen zij worden getroffen; zij worden overeenkomstig de aard nauwkeurig omschreven. In de toelichting wordt zoveel mogelijk aangegeven in welke mate de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd.

4. In ieder geval worden afzonderlijk opgenomen:

- a. de voorziening voor belastingverplichtingen, die na het boekjaar kunnen ontstaan, doch aan het boekjaar of een voorafgaand boekjaar moeten worden toegerekend, met inbegrip van de voorziening voor belastingen die uit waardering boven de verkrijgings- of vervaardigingsprijs kan voortvloeien;
- b. de voorziening voor pensioenverplichtingen.

Artikel 375

1. Onder de schulden worden afzonderlijk opgenomen:

- a. obligatieleningen, pandbrieven en andere leningen met afzonderlijke vermelding van de converteerbare leningen;
- b. schulden aan kredietinstellingen;
- c. ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen voor zover niet reeds op actiefposten in mindering gebracht;
- d. schulden aan leveranciers en handelskredieten;
- e. te betalen wissels en cheques;
- f. schulden aan groepsmaatschappijen;
- g. schulden aan rechtspersonen en vennootschappen die een deelneming hebben in de rechtspersoon of waarin de rechtspersoon een deelneming heeft, voor zover niet reeds onder f vermeld;
- h. schulden ter zake van belastingen en premieën van sociale verzekering;
- i. schulden ter zake van pensioenen;
- j. overige schulden.

2. Bij elke in lid 1 vermelde groep van schulden wordt aangegeven tot welk bedrag de resterende looptijd langer is dan een jaar, met aanduiding van de rentevoet daarover en met afzonderlijke vermelding tot welk bedrag de resterende looptijd langer is dan vijf jaar.

3. Onderscheiden naar de in lid 1 genoemde groepen, wordt aangegeven voor welke schulden zakelijke zekerheid is gesteld en in welke vorm dat is geschied. Voorts wordt medegedeeld ten aanzien van welke schulden de rechtspersoon zich, al dan niet voorwaardelijk, heeft verbonden tot het bezwaren of niet bezwaren van goederen, voor zover dat noodzakelijk is voor het verschaffen van het in artikel 362 lid 1 bedoelde inzicht.

4. Aangegeven wordt tot welk bedrag schulden in rang zijn achtergesteld bij de andere schulden; de aard van deze achterstelling wordt toegelicht.

5. Is het bedrag waarmee de schuld moet worden afgelost hoger dan het ontvangen bedrag, dan mag het verschil, mits afzonderlijk vermeld, uiterlijk tot de aflossing worden geactiveerd.

6. Het bedrag wordt vermeld dat de rechtspersoon op leningen die zijn opgenomen onder de schulden met een resterende looptijd van meer dan een jaar, moet aflossen tijdens het boekjaar, volgend op dat waarop de jaarrekening betrekking heeft.

7. Bij converteerbare leningen worden de voorwaarden van conversie medegedeeld.

Artikel 376

Heeft de rechtspersoon zich aansprakelijk gesteld voor schulden van anderen of loopt hij nog risico voor verdisconteerde wissels of chèques, dan worden de daaruit voortvloeiende verplichtingen, voor zover daarvoor op de balans geen voorzieningen zijn opgenomen, vermeld en ingedeeld naar de vorm der geboden zekerheid. Afzonderlijk worden vermeld de verplichtingen die ten behoeve van groepsmaatschappijen zijn aangegaan.

Afdeling 4. Voorschriften omtrent de winst- en verliesrekening en de toelichting daarop

Artikel 377

1. Op de winst- en verliesrekening worden afzonderlijk opgenomen:
 - a. de baten en lasten uit de gewone bedrijfsuitoefening, de belastingen daarover en het resultaat uit de gewone bedrijfsuitoefening na belastingen;
 - b. de buitengewone baten en lasten, de belastingen daarover en het buitengewone resultaat na belastingen;
 - c. de overige belastingen;
 - d. het resultaat na belastingen.
2. De baten en lasten uit de gewone bedrijfsuitoefening worden hetzij overeenkomstig lid 3, hetzij overeenkomstig lid 4 gesplitst.
3. Afzonderlijk worden opgenomen:
 - a. de netto-omzet;
 - b. de toe- of afneming van de voorraad gereed produkt en onderhanden werk ten opzichte van de voorafgaande balansdatum;
 - c. de geactiveerde productie ten behoeve van het eigen bedrijf;
 - d. de overige bedrijfsopbrengsten;
 - e. de lonen;
 - f. de sociale lasten met afzonderlijke vermelding van de pensioenlasten;
 - g. de kosten van grond- en hulpstoffen en de overige externe kosten;
 - h. de afschrijvingen en de waardeverminderingen ten laste van de immateriële en de materiële vaste activa, gesplitst naar die groepen activa;
 - i. waardeverminderingen van vlottende activa, voor zover zij de bij de rechtspersoon gebruikelijke waardeverminderingen overtreffen;
 - j. de overige bedrijfskosten;
 - k. het resultaat uit deelnemingen;
 - l. opbrengsten van andere effecten en vorderingen, die tot de vaste activa behoren;
 - m. de overige rentebaten en soortgelijke opbrengsten;
 - n. de wijzigingen in de waarde van de financiële vaste activa en van de effecten die tot de vlottende activa behoren;
 - o. de rentelasten en soortgelijke kosten.
4. Afzonderlijk worden opgenomen:
 - a. de netto-omzet;
 - b. de kostprijs van de omzet, met uitzondering van de daarin opgenomen rentelasten, doch met inbegrip van de afschrijvingen en waardeverminderingen;
 - c. het bruto-omzetresultaat als saldo van de posten a en b;
 - d. de verkoopkosten, met inbegrip van de afschrijvingen en buitengewone waardeverminderingen;
 - e. de algemene beheerskosten, met inbegrip van de afschrijvingen en waardeverminderingen;
 - f. de overige bedrijfsopbrengsten;
 - g. het resultaat uit deelnemingen;
 - h. opbrengsten uit andere effecten en vorderingen die tot de vaste activa behoren;
 - i. de overige rentebaten en soortgelijke opbrengsten;
 - j. de wijzigingen in de waarde van de financiële vaste activa en van de effecten die tot de vlottende activa behoren;
 - k. de rentelasten en soortgelijke kosten.
5. Bij de posten k-o van lid 3 en de posten g-k van lid 4 worden afzonderlijk vermeld de baten en lasten uit de verhouding met groepsmaatschappijen.
6. Onder de netto-omzet wordt verstaan de opbrengst uit levering van goederen en diensten uit het bedrijf van de rechtspersoon, onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.
7. Als buitengewone baten en lasten worden aangemerkt de baten en lasten die niet uit de

gewone uitoefening van het bedrijf van de rechtspersoon voortvloeien. Tenzij deze baten en lasten van ondergeschikte betekenis zijn voor de beoordeling van het resultaat, worden zij naar aard en omvang toegelicht; hetzelfde geldt voor de baten en lasten welke aan een ander boekjaar moeten worden toegerekend, voor zover zij niet tot de buitengewone baten en lasten zijn gerekend.

Afdeling 5. Bijzondere voorschriften omtrent de toelichting

Artikel 378

1. Het verloop van het eigen vermogen gedurende het boekjaar wordt weergegeven in een overzicht. Daaruit blijken:
 - a. het bedrag van elke post aan het begin van het boekjaar;
 - b. de toevoegingen en de verminderingen van elke post over het boekjaar, gesplitst naar hun aard;
 - c. het bedrag van elke post aan het einde van het boekjaar.
2. In het overzicht wordt de post gestort en opgevraagd kapitaal uitgesplitst naar de soorten aandelen. Afzonderlijk worden vermeld de eindstand en de gegevens over het verloop van de aandelen in het kapitaal van de rechtspersoon en van de certificaten daarvan, die deze zelf of een dochtermaatschappij voor eigen rekening houdt of doet houden. Vermeld wordt op welke post van het eigen vermogen de verkrijgingsprijs of boekwaarde daarvan in mindering is gebracht.
3. Opgegeven wordt op welke wijze stortingen op aandelen zijn verricht die in het boekjaar opeisbaar werden of vrijwillig zijn verricht, met de zakelijke inhoud van de in het boekjaar verrichte rechtshandelingen, waarop een der artikelen 94, 94c, 204 of 204c van toepassing is. Een naamloze vennootschap vermeldt iedere verwerving en vervreemding voor haar rekening van eigen aandelen en certificaten daarvan; daarbij worden medegedeeld de redenen van verwerving, het aantal, het nominale bedrag en de overeengekomen prijs van de bij elke handeling betrokken aandelen en certificaten en het gedeelte van het kapitaal dat zij vertegenwoordigen.
4. Een naamloze vennootschap vermeldt de gegevens omtrent het aantal, de soort en het nominale bedrag van de eigen aandelen of de certificaten daarvan:
 - a. die zij of een ander voor haar rekening op de balansdatum in pand heeft;
 - b. die zij of een dochtermaatschappij op de balansdatum houdt op grond van verkrijging met toepassing van artikel 98 lid 5.

Artikel 379

1. De rechtspersoon vermeldt naam, woonplaats en het verschafte aandeel in het geplaatste kapitaal van elke maatschappij:
 - a. waaraan hij alleen of samen met een of meer dochtermaatschappijen voor eigen rekening ten minste een vijfde van het geplaatste kapitaal verschaft of doet verschaffen, of
 - b. waarin hij als venoot jegens de schuldeisers volledig aansprakelijk is voor de schulden.
2. Van elke in onderdeel a van lid 1 bedoelde maatschappij vermeldt de rechtspersoon ook het bedrag van het eigen vermogen en resultaat volgens haar laatst vastgestelde jaarrekening, tenzij:
 - a. de rechtspersoon de financiële gegevens van de maatschappij consolideert;
 - b. de rechtspersoon de maatschappij op zijn balans of geconsolideerde balans overeenkomstig artikel 389 leden 1 tot en met 8 verantwoordt;
 - c. de rechtspersoon de financiële gegevens van de maatschappij wegens te verwaarlozen belang dan wel op grond van artikel 408 niet consolideert; of
 - d. minder dan de helft van het kapitaal van de maatschappij voor rekening van de rechtspersoon wordt verschaft en de maatschappij wettig haar balans niet openbaar maakt.
3. Tenzij zulk een maatschappij haar belang in de rechtspersoon wettig niet pleegt te vermelden, vermeldt de rechtspersoon:
 - a. naam en woonplaats van de maatschappij die aan het hoofd van zijn groep staat, en
 - b. naam en woonplaats van elke maatschappij die zijn financiële gegevens consolideert in haar openbaar gemaakte geconsolideerde jaarrekening, alsmede de plaats waar afschriften daarvan tegen niet meer dan de kostprijs zijn te verkrijgen.

4. Onze Minister van Economische Zaken kan van de verplichtingen, bedoeld in de leden 1, 2 en 3, desverzocht ontheffing verlenen, indien gegronde vrees bestaat dat door de vermelding ernstig nadeel kan ontstaan. Deze ontheffing kan telkens voor ten hoogste vijf jaren worden gegeven. In de toelichting wordt vermeld dat ontheffing is verleend of aangevraagd. Hangende de aanvraag is openbaarmaking niet vereist.

5. De vermeldingen, vereist in dit artikel en in artikel 414 mogen gezamenlijk worden opgenomen. De rechtspersoon mag het deel van de toelichting dat deze vermeldingen bevat afzonderlijk ter inzage van ieder neerleggen ten kantore van het handelsregister, mits beide delen van de toelichting naar elkaar verwijzen.

Artikel 380

1. Indien de inrichting van het bedrijf van de rechtspersoon is afgestemd op werkzaamheden in verschillende bedrijfstakken, wordt met behulp van cijfers inzicht gegeven in de mate waarin elk van de soorten van die werkzaamheden tot de netto-omzet heeft bijgedragen.

2. De netto-omzet wordt op overeenkomstige wijze gesplitst naar de onderscheiden gebieden waarin de rechtspersoon goederen en diensten levert.

3. Artikel 379 lid 4 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 381

Vermeld wordt tot welke belangrijke, niet in de balans opgenomen, financiële verplichtingen de rechtspersoon voor een aantal toekomstige jaren is verbonden, zoals die welke uit langlopende overeenkomsten voortvloeien. Daarbij worden afzonderlijk vermeld de verplichtingen jegens groepsmaatschappijen. Artikel 375 lid 3 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 382

Medegedeeld wordt het gemiddelde aantal gedurende het boekjaar bij de rechtspersoon werkzame werknemers, ingedeeld op een wijze die is afgestemd op de inrichting van het bedrijf. Heeft artikel 377 lid 3 geen toepassing in de winst- en verliesrekening gevonden, dan worden de aldaar onder e en f verlangde gegevens vermeld.

Artikel 383

1. Opgegeven worden het bedrag van de bezoldigingen, met inbegrip van de pensioenlasten, en van de andere uitkeringen voor de gezamenlijke bestuurders en gewezen bestuurders en, afzonderlijk, voor de gezamenlijke commissarissen en gewezen commissarissen. De vorige zin heeft betrekking op de bedragen die in het boekjaar ten laste van de rechtspersoon zijn gekomen. Indien de rechtspersoon dochtermaatschappijen heeft of de financiële gegevens van andere maatschappijen consolideert, worden de bedragen die in het boekjaar te hunnen laste zijn gekomen, in de opgave begrepen. Een opgave die herleid kan worden tot een enkele natuurlijke persoon mag achterwege blijven.

2. Met uitzondering van de laatste zin is lid 1 tevens van toepassing op het bedrag van de leningen, voorschotten en garanties, ten behoeve van bestuurders en commissarissen van de rechtspersoon verstrekt door de rechtspersoon, zijn dochtermaatschappijen en de maatschappijen waarvan hij de gegevens consolideert. Opgegeven worden de nog openstaande bedragen, de rentevoet, de belangrijkste overige bepalingen en de aflossingen gedurende het boekjaar.

Artikel 383a

De in artikel 360 lid 3 bedoelde stichtingen en verenigingen vermelden zowel de statutaire regeling omtrent de bestemming van het resultaat als de wijze waarop het resultaat na belastingen wordt bestemd.

Afdeling 6. Voorschriften omtrent de grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat

Artikel 384

1. Bij de keuze van een grondslag voor de waardering van een actief en van een passief en voor de bepaling van het resultaat laat de rechtspersoon zich leiden door de voorschriften van artikel 362 leden 1-4. Als grondslag komen in aanmerking de verkrijgings- of vervaardigingsprijzen en, voor de materiële en financiële vaste activa en de voorraden, tevens de actuele waarde.
2. Bij de toepassing van de grondslagen wordt voorzichtigheid betracht. Winsten worden slechts opgenomen, voor zover zij op de balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar, worden in acht genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening zijn bekend geworden.
3. Bij de waardering van activa en passiva wordt uitgegaan van de veronderstelling dat het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon waaraan die activa en passiva dienstbaar zijn, wordt voortgezet, tenzij die veronderstelling onjuist is of haar juistheid aan gereede twijfel onderhevig is; alsdan wordt dit onder mededeling van de invloed op vermogen en resultaat in de toelichting uiteengezet.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld omtrent de inhoud, de grenzen en de wijze van toepassing van waardering tegen actuele waarden.
5. De grondslagen van de waardering van de activa en de passiva en de bepaling van het resultaat worden met betrekking tot elk der posten uiteengezet. De grondslagen voor de omrekening van in vreemde valuta luidende bedragen worden uiteengezet; tevens wordt vermeld op welke wijze koersverschillen zijn verwerkt.
6. Slechts wegens gegronde redenen mogen de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande boekjaar zijn toegepast. De reden der verandering wordt in de toelichting uiteengezet. Tevens wordt inzicht gegeven in haar betekenis voor vermogen en resultaat, aan de hand van aangepaste cijfers voor het boekjaar of voor het voorafgaande boekjaar.

Artikel 385

1. De activa en passiva worden, voor zover zij in hun betekenis voor het in artikel 362 lid 1 bedoelde inzicht verschillen, afzonderlijk gewaardeerd.
2. De waardering van gelijksoortige bestanddelen van voorraden en effecten mag geschieden met toepassing van gewogen gemiddelde prijzen, van de regels "eerst-in, eerst-uit" (Fifo), "laatst-in, eerst-uit" (Lifo), of van soortgelijke regels.
3. Materiële vaste activa en voorraden van grond- en hulpstoffen die geregeld worden vervangen en waarvan de gezamenlijke waarde van ondergeschikte betekenis is, mogen tegen een vaste hoeveelheid en waarde worden opgenomen, indien de hoeveelheid, samenstelling en waarde slechts aan geringe veranderingen onderhevig zijn.
4. De in artikel 365 lid 1 onder c-e genoemde activa worden opgenomen tot ten hoogste de daarvoor gedane uitgaven, verminderd met de afschrijvingen.
5. Eigen aandelen of certificaten daarvan die de rechtspersoon houdt of doet houden, mogen niet worden geactiveerd. De aan het belang in een dochtermaatschappij toegekende waarde wordt, al dan niet evenredig aan het belang, verminderd met de verkrijgingsprijs van aandelen in de rechtspersoon en van certificaten daarvan, die de dochtermaatschappij voor eigen rekening houdt of doet houden; heeft zij deze aandelen of certificaten verkregen voor het tijdstip waarop zij dochtermaatschappij werd, dan komt evenwel hun boekwaarde op dat tijdstip in mindering of een evenredig deel daarvan.

Artikel 386

1. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.
2. De methoden volgens welke de afschrijvingen zijn berekend, worden in de toelichting uiteengezet.

3. De geactiveerde kosten in verband met de oprichting en met de uitgifte van aandelen en de kosten van onderzoek en ontwikkeling worden afgeschreven in ten hoogste vijf jaren. De geactiveerde kosten van goodwill worden afgeschreven naar gelang van de verwachte gebruiksduur. De afschrijvingsduur mag vijf jaren slechts te boven gaan, indien de goodwill aan een aanzienlijk langer tijdvak kan worden toegerekend; alsdan moet de afschrijvingsduur met de redenen hiervoor worden opgegeven.
4. Op vaste activa met beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat op de verwachte toekomstige gebruiksduur is afgestemd.
5. Op het overeenkomstig artikel 375 lid 5 geactiveerde deel van een schuld wordt tot de aflossing jaarlijks een redelijk deel afgeschreven.

Artikel 387

1. Waardeverminderingen van activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.
2. Vlottende activa worden gewaardeerd tegen marktwaarde, indien deze op de balansdatum lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De waardering geschiedt tegen een andere lagere waarde, indien het in artikel 362 lid 1 bedoelde inzicht daardoor wordt gediend.
3. Indien redelijkerwijs een buitengewone waardevermindering van vlottende activa op korte termijn valt te voorzien, mag bij de waardering hiermede rekening worden gehouden.
4. Bij de waardering van de vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Bij de waardering van de financiële vaste activa mag in ieder geval met op de balansdatum opgetreden waardevermindering rekening worden gehouden.
5. De afboeking overeenkomstig de voorgaande leden wordt, voor zover zij niet krachtens artikel 390 lid 3 aan de herwaarderingsreserve wordt onttrokken, ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht. De afboeking wordt ongedaan gemaakt, zodra de waardevermindering heeft opgehouden te bestaan. De afboekingen ingevolge lid 3 en die ingevolge lid 4, alsmede de terugnemingen, worden afzonderlijk in de winst- en verliesrekening of in de toelichting opgenomen.

Artikel 388

1. De verkrijgingsprijs waartegen een actief wordt gewaardeerd, omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
2. De vervaardigingsprijs waartegen een actief wordt gewaardeerd, omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

Artikel 389

1. De deelnemingen in maatschappijen waarin de rechtspersoon invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, worden verantwoord overeenkomstig de leden 2 en 3. Indien de rechtspersoon of een of meer van zijn dochtermaatschappijen alleen of samen een vijfde of meer van de stemmen van de leden, vennoten of aandeelhouders naar eigen inzicht kunnen uitbrengen of doen uitbrengen, wordt vermoed dat de rechtspersoon invloed van betekenis uitoefent.
2. De rechtspersoon bepaalt de netto-vermogenswaarde van de deelneming door de activa, voorzieningen en schulden van de maatschappij waarin hij deelneemt te waarderen en haar resultaat te berekenen op de zelfde grondslagen als zijn eigen activa, voorzieningen, schulden en resultaat. Deze wijze van waardering moet worden vermeld.
3. Wanneer de rechtspersoon onvoldoende gegevens ter beschikking staan om de netto-

vermogenswaarde te bepalen, mag hij uitgaan van een waarde die op andere wijze overeenkomstig deze titel is bepaald en wijzigt hij deze waarde met het bedrag van zijn aandeel in het resultaat en in de uitkeringen van de maatschappij waarin hij deelneemt. Deze wijze van waardering moet worden vermeld.

4. In de jaarrekening van een rechtspersoon die geen bank is als bedoeld in artikel 415 mag de verantwoording van een deelneming in een bank overeenkomstig afdeling 14 van deze titel geschieden. In de jaarrekening van een bank als bedoeld in artikel 415 wordt een deelneming in een rechtspersoon die geen bank is, verantwoord overeenkomstig de voorschriften voor banken met uitzondering van artikel 424 en onverminderd de eerste zin van lid 5.

Deze uitzondering behoeft niet te worden toegepast ten aanzien van deelnemingen, waarin werkzaamheden worden verricht, die rechtstreeks liggen in het verlengde van het bankbedrijf.

5. In de jaarrekening van een rechtspersoon die geen verzekeringsmaatschappij is als bedoeld in artikel 427 mag de verantwoording van een deelneming in een verzekeringsmaatschappij overeenkomstig afdeling 15 van deze titel geschieden. In de jaarrekening van een verzekeringsmaatschappij als bedoeld in artikel 427 wordt een deelneming in een rechtspersoon die geen verzekeringsmaatschappij is, verantwoord overeenkomstig de voorschriften voor verzekeringsmaatschappijen, onverminderd de eerste zin van lid 4 van dit artikel.

6. De rechtspersoon moet een reserve aanhouden ter hoogte van zijn aandeel in de resultaten uit de deelnemingen sedert de eerste waardering overeenkomstig lid 2 of lid 3, verminderd met de uitkeringen waarop hij sedertdien tot het vaststellen van zijn jaarrekening recht heeft verkregen; uitkeringen waarvan hij zonder beperking ontvangst in Nederland kan bewerkstelligen, mogen eveneens in mindering worden gebracht. Deze reserve kan in kapitaal worden omgezet. Onder de in dit lid bedoelde uitkeringen worden niet begrepen uitkeringen in aandelen.

7. Indien de waarde bij de eerste waardering overeenkomstig lid 2 of lid 3 lager is dan de verkrijgingsprijs of de voorafgaande boekwaarde van de deelneming, wordt het verschil zichtbaar ten laste van de winst- en verliesrekening of van het eigen vermogen gebracht, dan wel als goodwill geactiveerd. Voor deze berekening wordt ook de verkrijgingsprijs verminderd overeenkomstig artikel 385 lid 5.

8. Indien de waarde bij de eerste waardering overeenkomstig lid 2 of lid 3 hoger is dan de verkrijgingsprijs, is artikel 390 van toepassing op het verschil, voor zover dit geen nadelen weerspiegelt die voor de rechtspersoon aan de deelneming zijn verbonden. Voor deze berekening wordt ook de verkrijgingsprijs verminderd overeenkomstig artikel 385 lid 5.

9. Wegens in de toelichting te vermelden gegronde redenen mag worden afgeweken van toepassing van lid 1.

Artikel 390

1. De rechtspersoon die een actief herwaardeert op een hoger bedrag, neemt op de balans een herwaarderingsreserve op ter grootte van het verschil tussen de boekwaarde van voor en na de herwaardering.

2. De herwaarderingsreserve kan in kapitaal worden omgezet.

3. De herwaarderingsreserve wordt verminderd voor zover de gereserveerde bedragen niet meer noodzakelijk zijn voor de toepassing van het gekozen waarderingsstelsel en voor het bereiken van het doel der herwaardering. De herwaarderingsreserve mag niet verder worden verminderd dan tot de som der in de reserve opgenomen herwaarderings van activa welke op de balansdatum nog aanwezig zijn.

4. De verminderingen van de herwaarderingsreserve die ten gunste van de winst- en verliesrekening worden gebracht, worden in een afzonderlijke post opgenomen.

5. In de toelichting wordt uiteengezet, of en op welke wijze in samenhang met de herwaardering rekening wordt gehouden met de invloed van belastingen op vermogen en resultaat.

Afdeling 7. Jaarverslag

Artikel 391

1. Het jaarverslag geeft een getrouw beeld omtrent de toestand op de balansdatum en de gang van zaken gedurende het boekjaar van de rechtspersoon en van de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in zijn jaarrekening zijn opgenomen. Het jaarverslag wordt in de Nederlandse taal gesteld, tenzij de algemene vergadering tot het gebruik van een andere taal heeft besloten.
2. In het jaarverslag worden mededelingen gedaan omtrent de verwachte gang van zaken; daarbij wordt, voor zover gewichtige belangen zich hiertegen niet verzetten, in het bijzonder aandacht besteed aan de investeringen, de financiering en de personeelsbezetting en aan de omstandigheden waarvan de ontwikkeling van de omzet en van de rentabiliteit afhankelijk is. Mededelingen worden gedaan omtrent de werkzaamheden op het gebied van onderzoek en ontwikkeling. Vermeld wordt hoe bijzondere gebeurtenissen waarmee in de jaarrekening geen rekening behoeft te worden gehouden, de verwachtingen hebben beïnvloed.
3. Het jaarverslag mag niet in strijd zijn met de jaarrekening.

Afdeling 8. Overige gegevens

Artikel 392

1. Het bestuur voegt de volgende gegevens toe aan de jaarrekening en het jaarverslag:
 - a. de accountantsverklaring, bedoeld in artikel 393 lid 5 of een mededeling waarom deze ontbreekt;
 - b. een weergave van de statutaire regeling omtrent de bestemming van de winst;
 - c. een opgave van de bestemming van de winst of de verwerking van het verlies, of, zolang deze niet vaststaat, het voorstel daartoe;
 - d. een weergave van de statutaire regeling omtrent de bijdrage in een tekort van een coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij, voor zover deze van de wettelijke bepalingen afwijkt;
 - e. een lijst van namen van degenen aan wie een bijzonder statutair recht inzake de zeggenschap in de rechtspersoon toekomt, met een omschrijving van de aard van dat recht;
 - f. een opgave van het aantal winstbewijzen en soortgelijke rechten met vermelding van de bevoegdheden die zij geven;
 - g. een opgave van de gebeurtenissen na de balansdatum met belangrijke financiële gevolgen voor de rechtspersoon en de in zijn geconsolideerde jaarrekening betrokken maatschappijen tezamen, onder mededeling van de omvang van die gevolgen.
 - h. opgave van het bestaan van nevenvestigingen en van de landen waar nevenvestigingen zijn, alsmede van hun handelsnaam indien deze afwijkt van die van de rechtspersoon.
2. De gegevens mogen niet in strijd zijn met de jaarrekening en met het jaarverslag.
3. Is een recht als bedoeld in lid 1 onder e in een aandeel belichaamd, dan wordt vermeld hoeveel zodanige aandelen elk der rechthebbenden houdt. Komt een zodanig recht aan een vennootschap, vereniging, coöperatie, onderlinge waarborgmaatschappij of stichting toe, dan worden tevens de namen van de bestuurders daarvan medegedeeld.
4. Het bepaalde in lid 1 onder e en in lid 3 is niet van toepassing, voor zover Onze Minister van Economische Zaken desverzocht aan de rechtspersoon wegens gewichtige redenen ontheffing heeft verleend; deze ontheffing kan telkens voor ten hoogste vijf jaren worden verleend.
5. Het bestuur van een stichting of een vereniging als bedoeld in artikel 360 lid 3 behoeft de gegevens, bedoeld in lid 1, onder b en c, niet aan de jaarrekening en het jaarverslag toe te voegen.

Afdeling 9. Deskundigenonderzoek

Artikel 393

1. De rechtspersoon verleent opdracht tot onderzoek van de jaarrekening aan een register-accountant of aan een Accountant-Administratieconsulent ten aanzien van wie bij de inschrijving

in het in artikel 36, eerste lid, van de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten bedoelde register een aantekening is geplaatst als bedoeld in artikel 36, derde lid, van die wet. De opdracht kan worden verleend aan een organisatie waarin accountants die mogen worden aangevoerd, samenwerken.

2. Tot het verlenen van de opdracht is de algemene vergadering van leden of aandeelhouders bevoegd. Gaat deze daartoe niet over, dan is de raad van commissarissen bevoegd of, zo deze ontbreekt of in gebreke blijft, het bestuur. De aanwijzing van een accountant wordt door generlei voordracht beperkt; de opdracht kan te allen tijde worden ingetrokken door de algemene vergadering en door degene die haar heeft verleend; de door het bestuur verleende opdracht kan bovendien door de raad van commissarissen worden ingetrokken. De algemene vergadering hoort de accountant op diens verlangen omtrent de intrekking van een hem verleende opdracht of omtrent het hem kenbaar gemaakte voornemen daartoe.

3. De accountant onderzoekt of de jaarrekening het in artikel 362 lid 1 vereiste inzicht geeft. Hij gaat voorts na, of de jaarrekening aan de bij en krachtens de wet gestelde voorschriften voldoet, of het jaarverslag, voor zover hij dat kan beoordelen, overeenkomstig deze titel is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is, en of de in artikel 392 lid 1, onderdelen b tot en met g vereiste gegevens zijn toegevoegd.

4. De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur. Hij maakt daarbij ten minste melding van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

5. De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening; voor het onderzoek volgens de tweede zin van lid 3 mag hij volstaan met de vermelding van hem gebleken tekortkomingen.

6. De jaarrekening kan niet worden vastgesteld of goedgekeurd, indien het daartoe bevoegde orgaan geen kennis heeft kunnen nemen van de verklaring van de accountant, die aan de jaarrekening moest zijn toegevoegd, tenzij onder de overige gegevens een wettige grond wordt medegedeeld waarom de verklaring ontbreekt.

7. Iedere belanghebbende kan van de rechtspersoon nakoming van de in lid 1 omschreven verplichting vorderen.

Afdeling 10. Openbaarmaking

Artikel 394

1. De rechtspersoon is verplicht tot openbaarmaking van de jaarrekening binnen acht dagen na de vaststelling; behoeft de jaarrekening goedkeuring, dan loopt de termijn van de goedkeuring af. De openbaarmaking geschiedt door nederlegging van een volledig in de Nederlandse taal gesteld exemplaar of, als dat niet is vervaardigd, een exemplaar in het Frans, Duits of Engels, ten kantore van het handelsregister dat wordt gehouden door de Kamer van Koophandel en Fabrieken die overeenkomstig de artikelen 6 en 7 van de Handelsregisterwet 1996 bevoegd is. Op het exemplaar moet de dag van vaststelling en goedkeuring zijn aangetekend.

2. Is de jaarrekening niet binnen twee maanden na afloop van de voor het opmaken voorgeschreven termijn overeenkomstig de wettelijke voorschriften vastgesteld en goedgekeurd, dan maakt het bestuur onverwijld de opgemaakte jaarrekening op de in lid 1 voorgeschreven wijze openbaar; op de jaarrekening wordt vermeld dat zij nog niet is vastgesteld of goedgekeurd. Binnen twee maanden na gerechtelijke vernietiging van een jaarrekening moet de rechtspersoon een afschrift van de in de uitspraak opgenomen bevelen met betrekking tot de jaarrekening neerleggen ten kantore van het handelsregister, met vermelding van de uitspraak.

3. Uiterlijk dertien maanden na afloop van het boekjaar moet de rechtspersoon de jaarrekening op de in lid 1 voorgeschreven wijze openbaar hebben gemaakt.

4. Gelijktijdig met en op dezelfde wijze als de jaarrekening wordt een in de zelfde taal of in het Nederlands gesteld exemplaar van het jaarverslag en van de overige in artikel 392 bedoelde gegevens openbaar gemaakt. Het voorafgaande geldt, behalve voor de in artikel 392 lid 1 onder a, c, f en g genoemde gegevens, niet, indien de stukken ten kantore van de rechtspersoon ter inzage van een ieder worden gehouden en op verzoek een volledig of gedeeltelijk

afschrift daarvan ten hoogste tegen de kostprijs wordt verstrekt; hiervan doet de rechtspersoon opgaaf ter inschrijving in het handelsregister.

5. De vorige leden gelden niet, indien Onze Minister van Economische Zaken de in artikel 58, artikel 101 of artikel 210 genoemde ontheffing heeft verleend; alsdan wordt een afschrift van die ontheffing ten kantore van het handelsregister nedergelegd.

6. De in de vorige leden bedoelde bescheiden worden gedurende zeven jaren bewaard. De Kamer van Koophandel en Fabrieken mag de op deze bescheiden geplaatste gegevens overbrengen op andere gegevensdragers, die zij in hun plaats in het handelsregister bewaart, mits die overbrenging geschiedt met juiste en volledige weergave der gegevens en deze gegevens gedurende de volledige bewaartijd beschikbaar zijn en binnen redelijke tijd leesbaar kunnen worden gemaakt.

7. Iedere belanghebbende kan van de rechtspersoon nakoming van de in de leden 1-5 omschreven verplichtingen vorderen.

Artikel 395

1. Wordt de jaarrekening op andere wijze dan ingevolge het vorige artikel openbaar gemaakt, dan wordt daaraan in ieder geval de in artikel 393 lid 5 bedoelde accountantsverklaring toegevoegd. Voor de toepassing van de vorige zin geldt als de jaarrekening van een rechtspersoon waarop artikel 397 van toepassing is, mede de jaarrekening in de vorm waarin zij ingevolge dat artikel openbaar mag worden gemaakt. Is de verklaring niet afgelegd, dan wordt de reden daarvan vermeld.

2. Wordt slechts de balans of de winst- en verliesrekening, al dan niet met toelichting, of wordt de jaarrekening in beknopte vorm op andere wijze dan ingevolge het vorige artikel openbaar gemaakt, dan wordt dit ondubbelzinnig vermeld onder verwijzing naar de openbaarmaking krachtens wettelijk voorschrift, of, zo deze niet is geschied, onder mededeling van dit feit. De in artikel 393 lid 5 bedoelde accountantsverklaring mag alsdan niet worden toegevoegd. Bij de openbaarmaking wordt medegedeeld of de accountant deze verklaring heeft afgelegd. Is de verklaring afgelegd, dan wordt een mededeling van de accountant toegevoegd welke strekking zijn verklaring bij de jaarrekening heeft. Is de verklaring niet afgelegd, dan wordt de reden daarvan vermeld.

3. Is de jaarrekening nog niet vastgesteld of goedgekeurd, dan wordt dit bij de in lid 1 en lid 2 bedoelde stukken vermeld. Indien een mededeling als bedoeld in de laatste zin van artikel 362 lid 6 is gedaan, wordt dit eveneens vermeld.

Afdeling 13. Geconsolideerde jaarrekening

Artikel 405

1. Een geconsolideerde jaarrekening is de jaarrekening waarin de activa, passiva, baten en lasten van de rechtspersonen en vennootschappen die een groep of groepsdeel vormen, als één geheel worden opgenomen.

2. De geconsolideerde jaarrekening moet overeenkomstig artikel 362 lid 1 inzicht geven betreffende de groep of het groepsdeel.

Artikel 406

1. De rechtspersoon die, alleen of samen met een andere groepsmaatschappij, aan het hoofd staat van zijn groep, neemt in de toelichting van zijn jaarrekening een geconsolideerde jaarrekening op van de eigen financiële gegevens met die van zijn dochtermaatschappijen in de groep en andere groepsmaatschappijen.

2. Een rechtspersoon waarop lid 1 niet van toepassing is, maar die in zijn groep een of meer dochtermaatschappijen heeft, neemt in de toelichting van zijn jaarrekening een geconsolideerde jaarrekening op. Deze omvat de financiële gegevens van het groepsdeel, bestaande uit de rechtspersoon, zijn dochtermaatschappijen in de groep en andere groepsmaatschappijen die onder de rechtspersoon vallen.

3. Indien consolidatie van een groepsmaatschappij wegens verschil in werkzaamheden strijdig zou zijn met het wettelijk vereiste inzicht, moet haar jaarrekening, of in voorkomend geval haar geconsolideerde jaarrekening, afzonderlijk in de toelichting worden opgenomen. Belangrijke niet zichtbare gevolgen van de afzondering moeten worden toegelicht.

4. De rechtspersoon die geen bank als bedoeld in artikel 415 is, en waarvan de geconsolideerde jaarrekening voor een belangrijk deel de financiële gegevens van banken bevat, geeft in de toelichting ten minste dat inzicht in de financiële gegevens van de banken als één geheel dat vereist is volgens de voorschriften van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van banken en andere financiële instellingen; belangrijke gevolgen van de uitsplitsing van deze gegevens moeten worden toegelicht.

5. De rechtspersoon die geen verzekeringsmaatschappij als bedoeld in artikel 427 lid 1 is, en waarvan de geconsolideerde jaarrekening voor een belangrijk deel de financiële gegevens van verzekeringsmaatschappijen bevat, geeft in de toelichting ten minste dat inzicht in de financiële gegevens van de verzekeringsmaatschappijen als één geheel dat vereist is volgens de voorschriften van de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van verzekeringsondernemingen; belangrijke gevolgen van de uitsplitsing van de gegevens moeten worden toegelicht.

6. De uitsplitsing van de gegevens, bedoeld in de leden 4 en 5, geschiedt wat betreft de balans zoveel mogelijk in overeenstemming met de vormvoorschriften opgenomen in de richtlijnen, bedoeld in de leden 4 en 5, en biedt in ieder geval inzicht in het eigen vermogen van de banken onderscheidenlijk de verzekeringsmaatschappijen als één geheel.

7. In de geconsolideerde jaarrekening van een rechtspersoon, die geen bank als bedoeld in artikel 415 is, mag ten aanzien van groepsmaatschappijen die bank zijn, te zamen met de in artikel 426 lid 1 bedoelde andere groepsmaatschappijen, artikel 424 worden toegepast.

Artikel 407

1. De verplichting tot consolidatie geldt niet voor gegevens:

- a. van groepsmaatschappijen wier gezamenlijke betekenis te verwaarlozen is op het geheel,
- b. van groepsmaatschappijen waarvan de nodige gegevens slechts tegen onevenredige kosten of met grote vertraging te verkrijgen of te ramen zijn,
- c. van groepsmaatschappijen waarin het belang slechts wordt gehouden om het te vervreemden.

2. Consolidatie mag achterwege blijven, indien

- a. bij consolidatie de grenzen van artikel 396 niet zouden worden overschreden;
- b. geen in de consolidatie te betrekken maatschappij effecten heeft uitstaan die zijn opgenomen in de prijscourant van een beurs; en
- c. niet binnen zes maanden na de aanvang van het boekjaar daartegen schriftelijk bezwaar bij de rechtspersoon is gemaakt door ten minste een tiende der leden of door houders van ten minste een tiende van het geplaatste kapitaal.

3. Indien de rechtspersoon groepsmaatschappijen beheert krachtens een regeling tot samenwerking met een rechtspersoon waarvan de financiële gegevens niet in zijn geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen, mag hij zijn eigen financiële gegevens buiten de geconsolideerde jaarrekening houden. Dit geldt slechts, indien de rechtspersoon geen andere werkzaamheden heeft dan het beheren en financieren van groepsmaatschappijen en deelnemingen, en indien hij in zijn balans artikel 389 toepast.

Artikel 408

1. Consolidatie van een groepsdeel mag achterwege blijven, mits:

- a. niet binnen zes maanden na de aanvang van het boekjaar daartegen schriftelijk bezwaar bij de rechtspersoon is gemaakt door ten minste een tiende der leden of door houders van ten minste een tiende van het geplaatste kapitaal;
- b. de financiële gegevens die de rechtspersoon zou moeten consolideren zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van een groter geheel;

- c. de geconsolideerde jaarrekening en het jaarverslag zijn opgesteld overeenkomstig de voorschriften van de zevende richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake het vennootschapsrecht of overeenkomstig de voorschriften van een der richtlijnen van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van banken en andere financiële instellingen dan wel van verzekeringsondernemingen dan wel, indien deze voorschriften niet behoeven te zijn gevolgd, op gelijkwaardige wijze;
 - d. de geconsolideerde jaarrekening met accountantsverklaring en jaarverslag, voor zover niet gesteld of vertaald in het Nederlands, zijn gesteld of vertaald in het Frans, Duits of Engels, en wel in de zelfde taal; en
 - e. telkens binnen zes maanden na de balansdatum of binnen een maand na een geoorloofde latere openbaarmaking ten kantore van het handelsregister waar de rechtspersoon is ingeschreven de in onderdeel d genoemde stukken of vertalingen zijn neergelegd dan wel een verwijzing is neergelegd naar het kantoor van het handelsregister waar zij liggen.
2. Onze Minister van Justitie kan voorschriften voor de jaarrekening aanwijzen die, zo nodig aangevuld met door hem gegeven voorschriften, als gelijkwaardig zullen gelden aan voorschriften overeenkomstig de zevende richtlijn. Intrekking van een aanwijzing kan slechts boekjaren betreffen die nog niet zijn begonnen.
3. De rechtspersoon moet de toepassing van lid 1 in de toelichting vermelden.

Artikel 409

De financiële gegevens van een rechtspersoon of vennootschap mogen in de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen naar evenredigheid tot het daarin gehouden belang, indien:

- a. in die rechtspersoon of vennootschap een of meer in de consolidatie opgenomen maatschappijen krachtens een regeling tot samenwerking met andere aandeelhouders, leden of vennoten samen de rechten of bevoegdheden kunnen uitoefenen als bedoeld in artikel 24a, lid 1; en
- b. hiermee voldaan wordt aan het wettelijke inzichtvereiste.

Artikel 410

1. De bepalingen van deze titel over de jaarrekening en onderdelen daarvan, uitgezonderd de artikelen 365 lid 2, 378, 379, 383, 389 leden 6, 8 en 9, en 390, zijn van overeenkomstige toepassing op de geconsolideerde jaarrekening.
2. Voorraden hoeven niet te worden uitgesplitst, indien dat wegens bijzondere omstandigheden onevenredige kosten zou vergen.
3. Wegens gegronde, in de toelichting te vermelden redenen mogen andere waarderingsmethoden en grondslagen voor de berekening van het resultaat worden toegepast dan in de eigen jaarrekening van de rechtspersoon.
4. Staat een buitenlandse rechtspersoon mede aan het hoofd van de groep, dan mag het groepsdeel waarvan hij aan het hoofd staat, in de consolidatie worden opgenomen overeenkomstig zijn recht, met een uiteenzetting van de invloed daarvan op het vermogen en resultaat.
5. De in artikel 382 bedoelde gegevens worden voor het geheel van de volledig in de consolidatie betrokken maatschappijen vermeld; afzonderlijk worden de in de eerste zin van artikel 382 bedoelde gegevens vermeld voor het geheel van de naar evenredigheid in de consolidatie betrokken maatschappijen.

Artikel 411

1. In de geconsolideerde jaarrekening behoeft het eigen vermogen niet te worden uitgesplitst.
2. Het aandeel in het groepsvermogen en in het geconsolideerde resultaat dat niet aan de rechtspersoon toekomt, wordt vermeld.
3. Verschillen tussen het eigen vermogen volgens de balans en volgens de geconsolideerde balans en tussen het resultaat na belastingen volgens de winst- en verliesrekening en volgens de geconsolideerde winst- en verliesrekening moeten worden toegelicht.

Artikel 412

1. De balansdatum voor de geconsolideerde jaarrekening is de zelfde als voor de jaarrekening van de rechtspersoon zelf.
2. In geen geval mag de geconsolideerde jaarrekening worden opgemaakt aan de hand van gegevens, opgenomen meer dan drie maanden voor of na de balansdatum.

Artikel 413

Indien de gegevens van een maatschappij voor het eerst in de consolidatie worden opgenomen en daarbij een waardeverschil ontstaat ten opzichte van de daaraan voorafgaande waardering van het belang daarin, moeten dit verschil en de berekeningswijze worden vermeld. Is de waarde lager, dan is artikel 389 lid 7 van toepassing op het verschil; is de waarde hoger, dan wordt het verschil opgenomen in het groepsvermogen, voor zover het geen nadelen weerspiegelt die aan de deelneming zijn verbonden.

Artikel 414

1. De rechtspersoon vermeldt, onderscheiden naar de hierna volgende categorieën, de naam en woonplaats van rechtspersonen en vennootschappen:
 - a. die hij volledig in zijn geconsolideerde jaarrekening betreft;
 - b. waarvan de financiële gegevens in de geconsolideerde jaarrekening worden opgenomen voor een deel, evenredig aan het belang daarin;
 - c. waarin een deelneming wordt gehouden die in de geconsolideerde jaarrekening overeenkomstig artikel 389 wordt verantwoord;
 - d. die dochtermaatschappij zijn zonder rechtspersoonlijkheid en niet ingevolge de onderdelen a, b of c zijn vermeld;
 - e. waaraan een of meer volledig in de consolidatie betrokken maatschappijen of dochtermaatschappijen daarvan alleen of samen voor eigen rekening ten minste een vijfde van het geplaatste kapitaal verschaffen of doen verschaffen, en die niet ingevolge de onderdelen a, b of c zijn vermeld.
2. Tevens wordt vermeld:
 - a. op grond van welke omstandigheid elke maatschappij volledig in de consolidatie wordt betrokken, tenzij deze bestaat in het kunnen uitoefenen van het merendeel van de stemrechten en het verschaffen van een daaraan evenredig deel van het kapitaal;
 - b. waaruit blijkt dat een rechtspersoon of vennootschap waarvan financiële gegevens overeenkomstig artikel 409 in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen, daarvoor in aanmerking komt;
 - c. in voorkomend geval de reden voor het niet consolideren van een dochtermaatschappij, vermeld ingevolge lid 1 onder c, d of e;
 - d. het deel van het geplaatste kapitaal dat wordt verschaft;
 - e. het bedrag van het eigen vermogen en resultaat van elke krachtens onderdeel e van lid 1 vermelde maatschappij volgens haar laatst vastgestelde jaarrekening.
3. Indien vermelding van naam, woonplaats en het gehouden deel van het geplaatste kapitaal van een dochtermaatschappij waarop onderdeel c van lid 1 van toepassing is, dienstig is voor het wettelijk vereiste inzicht, mag zij niet achterwege blijven, al is de deelneming van te verwaarlozen betekenis. Onderdeel e van lid 2 geldt niet ten aanzien van maatschappijen waarin een belang van minder dan de helft wordt gehouden en die wettig de balans niet openbaar maken.
4. Artikel 379 lid 4 is van overeenkomstige toepassing op de vermeldingen op grond van de leden 1 en 2.
5. Vermeld wordt ten aanzien van welke rechtspersonen de rechtspersoon een aansprakelijkstelling overeenkomstig artikel 403 heeft afgegeven.

Bijlage 3

Controleprotocol Fondsen en Model accountantsverklaring

Controleprotocol Fondsen (jaarlijkse verantwoording)

Bij de controle op de naleving van de subsidiebepalingen wordt aan de hieronder genoemde artikelen van de Wet op het specifiek cultuurbeleid (de Wet), het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen (het Besluit), de Regeling subsidies en uiteringen cultuuruitingen (de Regeling) de daarbij aangegeven aandacht besteed.

De Wet

Artikel	Soort aandacht

10, lid 4:	speciale aandacht

Het besluit

Artikel	Soort aandacht

19, 20, 22, 24 lid 1 en 2, 34 en 35:	normale aandacht

21, 23, 26, 28, 29 en 32:	speciale aandacht

De regeling

Artikel	Soort aandacht

8:	speciale aandacht

Overig

Europese aanbesteding:	normale aandacht

Toelichting

Onder *normale aandacht* wordt verstaan: controle met de diepgang van een jaarrekeningcontrole zoals omschreven in Richtlijn 200 en verder van de Richtlijnen voor de Accountantscontrole (Koninklijk NIVRA, Amsterdam).

Onder *speciale aandacht* wordt verstaan: controle waarbij nadrukkelijk wordt gezien of de desbetreffende voorschriften zijn nageleefd. Deze controle wordt uitgevoerd met dezelfde diepgang als gebruikelijk is bij de accountantscontrole op de departementale rekeningen. Dat betekent dat een goedkeuringstolerantie van 1% bij een accountantscontrolerisico van 5 % gehanteerd wordt.

Over de controle van artikel 10, vierde lid, van de Wet wordt het volgende opgemerkt. Het is van groot belang dat het fonds de door de minister goedgekeurde reglementen juist toepast (rechtmatigheidscontrole). Aan de accountant wordt daarom gevraagd om bij zijn controle speciale aandacht te besteden aan de correcte toepassing van deze reglementen. Hoewel de inhoud van de reglementen kan variëren, dienen ingevolge artikel 10, vierde lid van de Wet de volgende elementen altijd deel uit te maken van een reglement:

- de werkwijze, de procedure en de criteria die bij het beslissen op aanvragen worden gehanteerd en
- de voorschriften die aan de verlening van een financiële bijdrage worden verbonden.

Met betrekking tot de aandacht die door de accountant aan artikel 19 van het Besluit moet worden gegeven, wordt het volgende opgemerkt. Het is geenszins de bedoeling dat door de accountant op grond van dit artikel een doelmatigheidsonderzoek wordt gedaan. Van de accountant wordt verwacht dat hij zich bij zijn oordeelsvorming laat leiden door de in het maatschappelijk verkeer algemeen aanvaarde uitgangspunten met betrekking tot het financieel beheer. Met andere woorden, een oordeel of het fonds zich als “een goed huisvader” over de toegewezen gelden heeft ontfemd.

Aan de niet genoemde artikelen van het Besluit en de Regeling behoeft bij de controle geen aandacht te worden besteed, met dien verstande dat teneinde de controle op de hierboven genoemde artikelen goed te kunnen verrichten kennisneming van de overige artikelen noodzakelijk is.

Met betrekking tot de controle op de naleving van de voorschriften inzake Europese aanbesteding zijn met name de geldende drempelbedragen en de specifieke criteria voor leveringen en diensten van belang.

In de subsidiebeschikking kunnen naast bovengenoemde onderdelen nog andere verplichtingen voor het fonds zijn opgenomen. De accountant neemt van de gehele subsidiebeschikking kennis en betreft de naleving van de daarin eventueel opgenomen andere verplichtingen in zijn controle. Voor zover de subsidiebetalingen niet zijn nageleefd maakt de accountant daarvan melding in zijn verklaring.

Model accountantsverklaring

Voor een jaarlijkse verantwoording af te geven door een accountant als bedoeld in artikel 36, eerste lid, van het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen.

Accountantsverklaring,

afgegeven ten behoeve van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Opdracht

Wij hebben de bijgevoegde jaarrekening 20.... van (naam fonds) te (plaats) gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van (naam fonds). Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten en met in acht neming van het in bijlage 3 van het handboek verantwoording cultuursubsidies (Fondsen) opgenomen controleprotocol. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen van de financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de leiding van de huishouding daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel (indien goedkeurend)

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van (naam fonds) op 31 december 20.... en van het resultaat over 20.... Voorts zijn wij van oordeel dat de jaarrekening in overeenstemming is met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor de jaarverslaggeving en voldoet aan de bepalingen van het Bekostigingsbesluit cultuuruitingen (het Besluit) inzake de verantwoording.

Tevens delen wij mede dat alle voor de controle relevante bepalingen van de Wet op het specifiek cultuurbeleid, het Besluit en de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen zijn nageleefd, alsmede voor zover van toepassing de bepalingen opgenomen in de verleningsbeschikking (brief van, kenmerk d.d.).

Oordeel (indien niet goedkeurend)

Wij zijn van oordeel dat

Plaats en datum:

Handtekening:

Naam accountant:

Naam accountantskantoor:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoon:

1 Per 31-12.

